

Το Κάλεσμα του Κθούλου

H.P. Lovecraft

1926

Φρίκη φτιαγμένη από πηλό

Νομίζω πως το πιο ωραίο πράγμα σ' αυτό τον κόσμο είναι η ανικανότητα του ανθρώπινου μυαλού να συνδυάσει σωστά όλα τα περιεχόμενά του. Ζούμε κυριολεκτικά πάνω σ' ένα νησί ψυχρής άγνοιας, στη μέση ενός ωκεανού αοριστίας, και δεν είμαστε πλασμένοι για πολύ μακρινά ταξίδια. Οι επιστήμες, καθεμιά τραβώντας προς τη δική της ξεχωριστή κατεύθυνση, κατάφεραν για το λόγο αυτό να μας βλάψουν ελάχιστα. Μια μέρα όμως, το σωστό ταίριασμα των διάφορων ψηγμάτων ασύνδετης γνώσης θα ανοίξει τόσο πλατιές λεωφόρους μιας τρομερής πραγματικότητας και θα καταδείξει τόσο τραγικά την απελπιστική μας θέση, που είτε θα παρανοήσουμε από τη βία αυτής της αποκάλυψης, ή θα δραπετεύσουμε μακριά από τη θανάσιμη αυτή φώτιση, οπισθοχωρώντας στην ειρήνη και την ασφάλεια ενός καινούριου μεσαίωνα.

Οι σοφοί έχουν αμυδρά μαντέψει το τρομαχτικό μεγαλείο του κοσμικού κύκλου, που μέσα του ο κόσμος μας και η ανθρώπινη ράτσα δεν αποτελεί παρά μόνο ένα περαστικό, ασήμαντο συμβάν. Έχουν ήδη κάνει υπαινιγμούς για περίεργα όντα που επιβιώνουν αιώνια, που η σκέψη τους θα μας πάγωνε το αίμα, αν δεν την καλύπταμε από μια μάσκα θαμπής αισιοδοξίας. Αλλά η αιφνίδια ματιά που είχα την ευκαιρία να ρίξω στους ξεχασμένους, απαγορευμένους αιώνες, η υποψία αυτή που τρέμω όταν τη σκέφτομαι και τρελαίνομαι όταν την ονειρεύομαι δεν ήρθε σε μένα από τους σοφούς. Η ματιά αυτή, όπως και όλες οι τρομερές αποκαλύψεις της αλήθειας, ξεπήδησε μπροστά μου μέσα από ένα εντελώς τυχαίο συνταίριασμα διαφορετικών πραγμάτων — στην περίπτωση μου από ένα παλιό άρθρο εφημερίδας κι από τις σημειώσεις ενός νεκρού καθηγητή. Ελπίζω ότι κανείς δε θα καταφέρει ποτέ πια να επαναλάβει αυτό το συνταίριασμα κι εγώ σίγουρα, αν ζω, δε θα δεχτώ ποτέ να προσθέσω τον παραμικρό κρίκο γνώσης σ' αυτή την ανατριχιαστική αλυσίδα. Πιστεύω άλλωστε πως ούτε ο καθηγητής σκόπευε να αποκαλύψει οτιδήποτε απ' αυτά που είχε μάθει και πως σίγουρα θα είχε κάψει τις σημειώσεις του, μόνο που τον πρόλαβε ο ξαφνικός του θάνατος.

Οι γνώσεις μου γύρω «απ' αυτό» άρχισαν να παίρνουν μορφή το χειμώνα του 1926-27, με το θάνατο του θείου μου, του Τζορτζ Χάμελ Άνγκελ, επίτιμου καθηγητή σημαντικών γλωσσών στο πανεπιστήμιο Μπράουν, στην Πρόβιντενς του νησιού Ρόουντ. Ο καθηγητής Άνγκελ ήταν πασίγνωστος ως αυθεντία στις αρχαίες επιγραφές, πολλοί εξέχοντες διευθυντές μουσείων είχαν κατά καιρούς ζητήσει τη συνδρομή του, και φυσικά, ο θάνατος του σε ηλικία ενενήντα δύο χρονών δεν πέρασε καθόλου απαρατήρητος. Στην πόλη του μάλιστα, το γεγονός τονίστηκε περισσότερο λόγω του περίεργου τρόπου με τον οποίο πέθανε. Ο καθηγητής είχε πέσει νεκρός επιστρέφοντας από το σπίτι του, λίγο μετά

την αποβίβασή του από το πλοiάριο της γραμμής του Νιούπορτ. Οι μάρτυρες περιγράφουν πως στη διαδρομή, πάνω στον απότομο λόφο που βρίσκεται μετά την παραλία, τον είχε τρομάξει με την ξαφνική εμφάνισή του ένας Νέγρος, μάλλον ναυτικός, που βγήκε μπροστά του μέσα από τα κωράφια. Οι γιατροί δεν κατάφεραν να προσδιορίσουν ακριβώς την αιτία θανάτου, αλλά μετά από πολλές διαβουλεύσεις κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το τέλος προήλθε από ανακοπή της καρδιάς, πιθανότατα λόγω της μεγάλης ανηφόρας του λόφου και της προχωρημένης ηλικίας του. Την εποχή εκείνη δεν έβρισκα κανένα λόγο να διαφωνήσω μ' αυτή τη διάγνωση, αλλά τελευταία όλο και αναρωτιέμαι — και κάτι περισσότερο.

Ο θεός μου πέθανε χήρος, χωρίς παιδιά, και σαν μοναδικός κληρονόμος κι εκτελεστής της διαθήκης του, ήταν αναμενόμενο να εξετάσω τα χαρτιά του σχολαστικά και σε βάθος, και γι' αυτό το σκοπό τα μετέφερα όλα στο σπίτι μου στη Βοστώνη. Ένα μεγάλο μέρος του υλικού που συγκέντρωσα πρόκειται να εκδοθεί σύντομα σε τόμους από την Αρχαιολογική Εταιρία, αλλά υπήρχε ένα κουτί με έγγραφα που μου φάνηκε εξαιρετικά αινιγματικό και που δεν είχα την παραμικρή διάθεση να δείξω σε κανέναν άλλον. Το κουτί ήταν κλειδωμένο και δεν έβρισκα πουθενά το κλειδί του, μέχρι που μου πέρασε από το μυαλό η ιδέα να κοιτάξω στον κρίκο με τα κλειδιά που ο θεός μου κρατούσε πάντοτε μαζί του. Έτσι κατάφερα να το ανοίξω, αλλά ακόμα και τότε με περίμενε ένα ακόμα μεγαλύτερο αίνιγμα. Ποια θα μπορούσε να είναι η σημασία αυτού του αλλόκοτου ανάγλυφου από πηλό, και των άσχετων μεταξύ τους κομματιών, αποσπασμάτων και αποκομμάτων που υπήρχαν μέσα; Μήπως ο θεός μου στα τελευταία χρόνια της ζωής του είχε αρχίσει να γίνεται εύπιστος σε κάθε λογής φαντασιοπληξίες;

Πήρα την απόφαση ν' ανακαλύψω τον καλλιτέχνη αυτού του ανάγλυφου, που προφανώς είχε καταφέρει να διαταράξει την πνευματική ηρεμία ενός ηλικιωμένου. Το ανάγλυφο ήταν ένα ακανόνιστο ορθογώνιο, κάθε πλευρά του ήταν από πέντε ως έξι ίντσες μακριά, και το πάχος της πλάκας περίπου μια ίντσα έργο, προφανώς, κάποιου σύγχρονου καλλιτέχνη. Τα σχέδια πάνω στην πλάκα όμως κάθε άλλο παρά σύγχρονα έδειχναν, τόσο σε κατασκευή, όσο και σε τεχνοτροπία. Ο μοντέρνος βέβαια κυβισμός και ο φουτουρισμός έχουν πολλές και ποικίλες παραλλαγές, αλλά δεν εκφράζονται με σχήματα κρυπτογραφημένα, όπως αυτά που βρίσκει κανείς στις προϊστορικές επιγραφές. Κάτι τέτοιο ήταν και τα ιερογλυφικά στο ανάγλυφο, παρ' όλο που η μνήμη μου, όσο κι αν είχε εξοικειωθεί με τις εργασίες και τις ανακοινώσεις του θείου, δε με βοηθούσε με κανέναν τρόπο να αναγνωρίσω αυτά τα συγκεκριμένα ιερογλυφικά, ούτε καν να τα συσχετίσω με κάτι συγγενικό τους.

Πάνω ακριβώς από τα ιερογλυφικά υπήρχε ένα σχήμα, κατά πάσα πιθανότητα ζωγραφικό, που παρίστανε κάποια μορφή, αν και η εμπρεσιονιστική τεχνοτροπία με την οποία είχε χαραχτεί δεν μπορούσε να δώσει μια καθαρή εικόνα του μοντέλου του. Ήταν κάτι σαν τέρας, ή σύμβολο ενός τέρατος, με μια μορφή που μόνο μια αρρωστημένη φαντασία θα μπορούσε να έχει συλλάβει. Αν σας πω ότι η — ελαφρώς υπερβολική — φαντασία μου το 'βλεπε ταυτόχρονα σαν δράκοντα, χταπόδι και ανθρωπόμορφη φιγούρα, δε θα προδώσω και πολύ το πνεύμα της μορφής αυτής. Ένα πλαδαρό κεφάλι με πλοκάμια δέσποζε στην κορυφή ενός γκροτέσκου σώματος με μυτερές φτερούγες, αλλά ήταν το όλο σχήμα και η αίσθηση που μετέδιδε που το έκαναν τόσο τρομαχτικό. Πίσω από τη μορφή υπήρχε κάτι σαν φόντο, κάτι που έδινε την αίσθηση ενός τοπίου κυκλώπειας αρχιτεκτονικής.

Υπήρχε κι ένα χειρόγραφο μέσα στο κουτί, μαζί με διάφορα αποκόμματα δημοσιεύσεων, γραμμένο με το γραφικό χαρακτήρα του Ανγκελ. Τίτλος του χειρογράφου ήταν «ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΘΟΥΛΟΥ», γραμμένος με αραιά κεφαλαία γράμματα, έτσι ώστε να μην υπάρχει καμιά απολύτως αμφιβολία σχετικά με την ολότελα άγνωστη αυτή λέξη. Το χειρόγραφο ήταν χωρισμένο σε δυο μέρη. Το πρώτο είχε τίτλο «Το όνειρο και η εργασία πάνω στο Όνειρο του Χ. Α. Γουίλκοξ, οδός Τόμας, Πρόβιντενς, Ρόουντ», και το δεύτερο «Αφήγηση του επιθεωρητή Τζον Ρ. Λεγκράς, οδός Μπιενβίλ 121, Νέα Ορλεάνη, 1908, και αφήγηση του καθηγητή Γουέμπ». Ακολουθούσαν κι άλλα, συντομότερα χειρόγραφα που ήταν όλα περιεκτικές σημειώσεις, κυρίως περιγραφές περίεργων ονείρων από διαφορετικούς ανθρώπους, και αποσπάσματα από βιβλία θεοσοφίας και μεταφυσικά περιοδικά και βιβλία (ανάμεσά τους και η «Ατλαντίδα και οι χαμένοι Λεμούριοι» του Σκοτ Έλιοτ). Τα υπόλοιπα αποκόμματα αφορούσαν σχόλια σε αρχαίες, κρυφές αδελφότητες που επιζούν μέχρι σήμερα, μυστικές αιρέσεις, αναφορές σε βιβλία μυθολογίας και ανθρωπολογίας (Το «Χρυσόμαλλο Δέρας» του Φρέιζερ και «Το κυνηγητό των μαγισσών στη Δυτική Ευρώπη» της δεσποινίδας Μάρεϊ. Υπήρχαν και άρθρα από εφημερίδες που βασικά αναφέρονταν σε περίεργες ψυχικές διαταραχές ή εκδηλώσεις ομαδικής τρέλας και υστερίας, όλες την άνοιξη του 1925.

Το πρώτο μισό του μεγάλου χειρογράφου αφηγούνταν μια ιδιαίτερα παράξενη ιστορία. Την 1η Μαρτίου του 1925, ένας λεπτός, μελαχρινός και πολύ ευερέθιστος και νευρικός νέος επισκέφθηκε τον καθηγητή Άνγκελ, φέρνοντάς του αυτό το ανάγλυφο, που ήταν εξαιρετικά υγρό και φρέσκο. Η κάρτα του νέου έφερε το όνομα Χένρι Άντονι Γουίλκοξ και ο θεός μου τον αναγνώρισε σαν το μικρότερο γιο μιας πολύ αριστοκρατικής οικογένειας με την οποία τον συνέδεαν απλές κοινωνικές σχέσεις. Ο νεαρός σπούδαζε γλυπτική στη

Σχολή Καλών Τεχνών του πανεπιστημίου του Ρόουντ και ζούσε μόνος του κάπου κοντά στη σχολή. Ο Γουίλκοξ ήταν ένας ορμητικός νέος, πολύ ταλαντούχος, αλλά και πολύ εκκεντρικός, κι από μικρή ηλικία είχε προσελκύσει το ενδιαφέρον εξαιτίας των ζωηρότατων και παράξενων ονείρων που ισχυριζόταν ότι έβλεπε. Ο ίδιος αποκαλούσε τον εαυτό του «ψυχικά υπερευαίσθητο», αλλά η προσγειωμένη κοινωνία της πόλης του τον περνούσε απλώς για λίγο βλαμμένο. Δεν έκανε ποτέ παρέα με τους υπόλοιπους νέους της τάξης του και σιγά σιγά αποσύρθηκε εντελώς από την κοινωνική ζωή κι ερχόταν σε επαφή με λίγους εστέτ από γειτονικές πόλεις μόνο. Ακόμα και η Λέσχη Τέχνης της Πρόβιντενς, πασίγνωστη για το συντηρητισμό της, τον έβρισκε απελπιστική περίπτωση.

Τη μέρα που επισκέφθηκε το θείο μου, όπως αναφέρει το χειρόγραφο του, ο νεαρός ζήτησε τη βοήθεια του καθηγητή για να αποκρυπτογραφήσει τα ιερογλυφικά στη βάση της πλάκας. Μιλούσε σαν να βρισκόταν στη μέση ενός ονείρου, αποχαυνωμένος, αποκομμένος από την πραγματικότητα και ο θείος μου τον είχε αντιμετωπίσει κάπως απότομα, μια που η ύποπτη φρεσκάδα του ανάγλυφου μόνο με αρχαιολογία δεν είχε να κάνει. Τα επιχειρήματα του νεαρού Γουίλκοξ, που εντυπωσίασαν το θείο μου τόσο, ώστε να τα θυμηθεί λέξη προς λέξη στο γραπτό του, διατυπώθηκαν σε ύφος έντονα ποιητικό, που φαντάζομαι ότι θα διέτρεχε ολόκληρη τη συνάντηση, ένα ύφος που το ταύτισα με το χαρακτήρα του επισκέπτη.

«Η πλάκα είναι πράγματι καινούρια, εγώ τη δημιούργησα χτες τη νύχτα, μέσα από ένα όνειρο μιας παράξενης πόλης· και ξέρετε ότι τα όνειρα είναι αρχαία, πιο αρχαία κι από τη μυθική πόλη της Τύρου, πιο αρχαία από τη Σκεφτική Σφίγγα, πιο αρχαία κι από την κηποστόλιστη Βαβυλώνα».

Τότε ακριβώς άρχισε την αποσπασματική του διήγηση, που ξαφνικά ξύπνησε στη μνήμη του θείου μου μια ιστορία ξεχασμένη και απέσπασε το πυρετώδες ενδιαφέρον του. Λοιπόν, την περασμένη νύχτα είχε γίνει σεισμός, ένας από τους πιο αισθητούς στην περιοχή της Νέας Αγγλίας τα τελευταία χρόνια, και το τράνταγμα της γης είχε ταραξει τη φαντασία του νέου. Έπεσε να κοιμηθεί και ονειρεύτηκε για πρώτη φορά στη ζωή του μια κυκλώπεια πολιτεία, τεράστια, με κτίρια φτιαγμένα από γιγαντιαίους ογκόλιθους, με μονόλιθους ψηλούς που άγγιζαν τον ουρανό. Ολόκληρη η πολιτεία έσταζε από μια πράσινη βλέννα κι έδινε την αίσθηση μιας απαίσιας φρίκης. Στους τοίχους και τους κίονες υπήρχαν επιγραφές με ιερογλυφικά κι από κάπου απροσδιόριστα ερχόταν στ' αυτιά του μια φωνή, που δεν ήταν όμως φωνή, ήταν μια αίσθηση χάους που η φαντασία

μπορούσε να μεταμορφώσει σε ήχους, ήχους όμως που κι ο Γουίλκοξ δεν κατάφερε να μεταδώσει παρά μόνο σαν μια αλλόκοτη διαδοχή φθόγγων, κάτι σαν «Κθούλου φχταγκν».

Αυτό ακριβώς το ακατανόητο σύμπλεγμα ήταν το κλειδί που ανέσυρε στη μνήμη του καθηγητή την ανάμνηση που τόσο τον τάραξε και τον αναστάτωσε. Εξέτασε το νεαρό γλύπτη προσπαθώντας να του αποσπάσει κάθε λεπτομέρεια και αφοσιώθηκε με τρομαχτική ένταση στη μελέτη της πλάκας που είχε φιλοτεχνήσει ο νέος, παγωμένος μέσα στη νύχτα, φορώντας μόνο τη νυχτικιά του, κατάπληκτος κι ο ίδιος από την αγρύπνια που τον υποχρέωνε να τελειώσει αυτό το έργο. Σύμφωνα με τον Γουίλκοξ ο θεός μου αργότερα τα 'βαλε με τα περασμένα του χρόνια, αποδίδοντας στο γήρας το γεγονός ότι δεν κατόρθωσε ν' αναγνωρίσει νωρίτερα, τόσο τα ιερογλυφικά όσο και το δαιμονικό σχέδιο. Πολλές από τις ερωτήσεις που έκανε στο νεαρό, του φάνηκαν εντελώς άσχετες, ειδικά αυτές που είχαν σαν στόχο να συσχετίσουν οποιαδήποτε σύνδεση υπήρχε μεταξύ του γλύπτη και υποτιθέμενων μυστικών αδελφοτήτων. Του Γουίλκοξ του ήταν αδύνατο να καταλάβει γιατί ο θεός μου επέμενε να τον εξορκίζει σε σιωπή, με αντάλλαγμα τη μύησή του σε κάποιο ισχυρό και ευρύτατα διαδεδομένο σώμα μυστικής λατρείας. Όταν ο καθηγητής πείστηκε πια πως ο γλύπτης δεν είχε την παραμικρή σχέση με τέτοιου είδους εταιρίες ή αδελφότητες, επέμεινε να τον πληροφορεί καταλεπτώς ο επισκέπτης του για κάθε μελλοντικό του όνειρο. Αυτή τουλάχιστον η υπόσχεση απέδωσε καρπούς, μια που, σύμφωνα με το χειρόγραφο, την πρώτη αυτή επίσκεψη ακολούθησαν κι άλλες, επί καθημερινής βάσεως, κατά τη διάρκεια των οποίων ο καλλιτέχνης εξιστορούσε αποσπάσματα νυχτερινών διαδρομών σε ονειρικές τιτάνιες πόλεις φτιαγμένες από υγρές πέτρες και περιέγραφε υπόγειες φωνές ή διάνοιες που μετέδιδαν στο μυαλό του φράσεις εντελώς ακατανόητες. Οι δυο ήχοι που επαναλαμβάνονταν συχνότερα αποδίδονται πιο εύκολα με τα γράμματα «Κθούλου» και «Ρ'λγιέχ».

Στις 23 Μαρτίου, συνεχίζει το χειρόγραφο, ο Γουίλκοξ δεν ήρθε στο σπίτι του καθηγητή. Τον αναζήτησαν και τον βρήκαν στο διαμέρισμά του να κατατρώγεται από έναν περίεργο πυρετό και τον μετέφεραν στο πατρικό του, στην οδό Γουότερμαν. Την προηγούμενη νύχτα ούρλιαζε στον ύπνο του, ξυπνώντας πολλούς από τους συμφοιτητές του, κι από τότε βρισκόταν σε μια κατάσταση ντελίριου που εναλλασσόταν με ολοκληρωτική αναισθησία. Ο θεός μου τηλεφώνησε αμέσως στους δικούς του και παρακολουθούσε από κοντά την εξέλιξη της κατάστασής του, επισκεπτόμενος συνέχεια το γιατρό Τόμπεϊ, στην οδό Θάγιερ, που είχε μάθει ότι φρόντιζε τον Γουίλκοξ. Το εύθραυστο μυαλό του νέου καλλιτέχνη, προφανώς είχε βυθιστεί σε πολύ αλλόκοτα μέρη, ο ίδιος ο δρ Τόμπεϊ ανατρίχιαζε καθώς προσπαθούσε να περιγράψει όσα άκουγε. Τα όνειρα του Γουίλκοξ ήταν επαναλήψεις των

πρώτων του, αλλά τώρα περιλάμβαναν και «κάτι όντα, ψηλά σαν τον ουρανό» που περπατούσαν ή φτερούγιζαν πάνω από τις πόλεις. Μετά τις πληροφορίες του γιατρού, ο καθηγητής Άνγκελ δε δυσκολεύτηκε καθόλου να καταλάβει ότι τα όντα αυτά ήταν το τέρας που είχε καταφέρει να αποδώσει στην ονειρογέννητη πλάκα. Ο γιατρός όμως του είπε ότι κάθε αναφορά στο γλυπτό ήταν αρκετή για να εκσφενδονίσει το νέο στα βάθνη ενός ληθαργικού κώματος. Παραδόξως, ο πυρετός του δεν ήταν πολύ υψηλός, αλλά η όλη κατάστασή του μαρτυρούσε περισσότερο πυρετώδες παραλήρημα παρά πνευματική διαταραχή.

Στις 2 Απριλίου, στις τρεις το πρωί, εντελώς ξαφνικά, κάθε ίχνος από την αρρώστια του Γουίλκοξ εξαφανίστηκε εντελώς. Ανακάθισε ζωηρά στο κρεβάτι, κατάπληκτος που βρισκόταν στο πατρικό του και χωρίς καμιά ανάμνηση για το τι του είχε συμβεί, στον ύπνο ή στον ξύπνο του μετά τη νύχτα της 22ας Μαρτίου. Ο γιατρός αποφάνθηκε πως ήταν πια θεραπευμένος και σε τρεις μέρες ο νέος γύρισε στο διαμέρισμά του. Όμως, για τον καθηγητή Άνγκελ, δεν είχε πια τίποτα να προσφέρει. Μόλις ο Γουίλκοξ συνήλθε, εξαφανίστηκαν τα όνειρά του και μετά από μια βδομάδα που πέρασε ο καθηγητής σημειώνοντας τα απολύτως συνηθισμένα ανθρώπινα όνειρα που έβλεπε τώρα ο γλύπτης, εγκατέλειψε κάθε προσπάθεια να τον εξετάσει περισσότερο.

Εδώ τελείωνε το πρώτο μέρος του χειρογράφου, αλλά κάποιες άλλες αναφορές στις υπόλοιπες σκόρπιες σημειώσεις μ' έβαλαν σε πολλές σκέψεις, τόσες πολλές που, για να πω την αλήθεια, μόνο ο σκληρός σκεπτικισμός που εκείνη την εποχή αποτελούσε τη ραχοκοκαλιά του χαρακτήρα μου μ' εμπόδιζε να αποσύρω κάθε δυσπιστία που ως τότε έτρεφα στο πρόσωπο του Γουίλκοξ. Οι σημειώσεις αυτές ήταν καταγραφές ονείρων που έβλεπαν διάφορα άλλα άτομα, την ίδια ακριβώς εποχή που ο γλύπτης βασανιζόταν από τα νυχτερινά του ταξίδια. Φαίνεται πως ο θεός μου είχε απλώσει ένα μεγάλο δίκτυο που κάλυπτε όλο το φάσμα των ανθρώπων που θα μπορούσε να εξετάσει χωρίς να φανεί αγενής, ψάχνοντας και ερευνώντας τα όνειρά τους, καταγράφοντάς τα και αρχειοθετώντας τα με λεπτομέρειες και ημερομηνίες. Το αίτημά του αυτό φαίνεται πως είχε γίνει αποδεκτό με ανάμεικτα αισθήματα, σίγουρα πάντως κατόρθωσε να συγκεντρώσει και να επεξεργαστεί πολύ περισσότερες απαντήσεις απ' όσες θα μπορούσε να χειριστεί ένας συνηθισμένος άνθρωπος, και μάλιστα χωρίς τη βοήθεια γραμματέα.

Τα πρωτότυπα κείμενα της αλληλογραφίας του δεν τα φύλαξε, αλλά στις σημειώσεις του περιέχονταν σύντομες και ενημερωτικές περιλήψεις τους. Στους ανθρώπους που προέρχονταν από τον κοινωνικό «μέσο όρο», εμπόρους και κοσμικούς, παρουσιάζονταν

ελάχιστες αλλόκοτες νυχτερινές φαντασιώσεις, όλες ανάμεσα στο διάστημα 23 Μαρτίου και 2 Απριλίου, την περίοδο, δηλαδή της μεγάλης κρίσης του Γουίλκοξ. Οι επιστήμονες επηρεάζονταν κάπως περισσότερο, και ανάμεσά τους υπάρχουν τέσσερις περιπτώσεις που είδαν στον ύπνο τους φευγαλέες σκηνές από μυστηριώδη τοπία, και μια από τις περιπτώσεις αυτές ανέφερε και την αίσθηση μιας αφύσικης παρουσίας.

Οι σημαντικές περιγραφές και απαντήσεις έφταναν από τους ποιητές και τους καλλιτέχνες, και ξέρω τώρα πως αν τους δινόταν η ευκαιρία να συγκρίνουν όνειρα και σημειώσεις, θα ξεσπούσε μεγάλος πανικός. Πάντως, έτσι όπως είχαν έρθει τα πράγματα και μια που δεν είχαν διασωθεί οι πρωτότυπες επιστολές, κατέληξα στο συμπέρασμα πως ο θεός μου θα έκανε στον καθένα τις ίδιες βασικές ερωτήσεις και πως αργότερα, στις σημειώσεις του, θα κράτησε τα σχετικά και όμοια μεταξύ τους στοιχεία, συσχετίζοντάς τα για να δει αυτό που ήθελε στην πραγματικότητα να δει. Υποψιαζόμουν πάντα πως ο Γουίλκοξ είχε με κάποιον τρόπο μάθει την προηγούμενη εμπειρία του καθηγητή και χρησιμοποίησε τη γνώση του αυτή για να ταλαιπωρήσει το γεροεπιστήμονα.

Οι απαντήσεις των ποιητών και των καλλιτεχνών αφηγούνταν μια αρκετά ενοχλητική ιστορία. Από τις 28 Φεβρουαρίου μέχρι τις 2 Απριλίου, μια μεγάλη μερίδα των ανθρώπων αυτών είχε ονειρευτεί πολύ παράξενα πράγματα, κι όλων τα όνειρα είχαν γίνει πολύ πιο έντονα κατά τη διάρκεια του ντελίριου του Γουίλκοξ. Πάνω από ένα τέταρτο των ερωτηθέντων είχε αναφέρει σκηνές και ήχους που έμοιαζαν πολύ μ' αυτούς που είχε περιγράψει ο Γουίλκοξ και πολλοί από τους νέους καλλιτέχνες είχαν ομολογήσει πως στο τέλος ένιωθαν φόβο από την παρουσία ενός όντος που γινόταν όλο και περισσότερο ορατό. Μια από τις περιπτώσεις, που ο θεός μου περιγράφει εκτεταμένα, ήταν ιδιαίτερα θλιβερή. Ο άνθρωπος με τον οποίο επικοινωνούσε, ένας γνωστός αρχιτέκτονας που ασχολούνταν σοβαρά με τη θεοσοφία και τις απόκρυφες επιστήμες, είχε παραφρονήσει τη μέρα ακριβώς που αρρώστησε ο Γουίλκοξ, και λίγους μήνες αργότερα πέθανε μέσα σε φρικτές κραυγές που πρόδιναν την αγωνία του να ξεφύγει από κάποια απαίσια κόλαση. Αν ο θεός μου είχε αναφερθεί στους ανθρώπους αυτούς κατ' όνομα και όχι απλώς χρησιμοποιώντας αριθμούς αναφοράς, πολύ πιθανόν να είχα αναζητήσει κάποιους απ' αυτούς για να κάνω κι εγώ τις δικές μου έρευνες, αλλά δυστυχώς κατάφερα ν' ανακαλύψω μόνο πολύ λίγους. Πάντως, κι αυτοί οι λίγοι που βρήκα, είχαν κρατήσει όλες τις σημειώσεις που λάβαιναν από τον καθηγητή. Συχνά αναρωτήθηκα αν όλοι όσοι ήρθαν σε επαφή μαζί του ενδιαφέρθηκαν τόσο ζωηρά για το σκοπό της ερευνάς του. Ευτυχώς, καμιά εξήγηση δε θα τους δοθεί ποτέ γύρω απ' αυτήν.

Όπως εξήγησα και παραπάνω, τα αποκόμματα των εφημερίδων αναφέρονταν σε επεισόδια μανίας, πανικού και αλλοπρόσαλλης συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Ο καθηγητής θα πρέπει να είχε ζητήσει τη βοήθεια κάποιου ειδικευμένου γραφείου Τύπου, μια που τα αποκόμματα ήταν εξαιρετικά ολιγάριθμα και οι πηγές των γεγονότων έρχονταν από τις τέσσερις γωνιές της υδρογείου. Μια νυχτερινή αυτοκτονία στο Λονδίνο, όπου ένας μοναχικός υπνοβάτης είχε πηδήξει από το παράθυρο βγάζοντας μια ανατριχιαστική κραυγή. Ένα τσαλακωμένο γράμμα στον αρχισυντάκτη μιας εφημερίδας στη Νότια Αμερική, όπου κάποιος φανατικός ισχυρίζεται πως μπορεί μέσα από τα οράματά του να καθορίσει το μέλλον. Ένα τηλεγράφημα από την Καλιφόρνια που περιγράφει μια αδελφότητα που ντύνεται με λευκούς χιτώνες σε αναμονή μιας «ένδοξης πλήρωσης» που δεν έρχεται ποτέ, άρθρα από την Ινδία που αναφέρουν σοβαρές τοπικές ταραχές προς τα τέλη Μαρτίου. Οργιαστικές τελετές που πολλαπλασιάζονται με ανησυχητικό ρυθμό στη Χαβάν, δυσοίωνες τελετουργίες σε μακρινές γωνιές της Αφρικής. Αμερικανοί αξιωματικοί προβληματίζονται με τη συμπεριφορά ορισμένων φυλών ιθαγενών στις Φιλιππίνες και υστερικοί Λεβαντίνοι επιτίθενται σε αστυνομικούς στη Νέα Υόρκη τη νύχτα από 22 ως 23 Μαρτίου. Άγριες φημολογίες και ψυχικός βρασμός, αναμόχλευση παλιών μύθων στη Δυτική Ιρλανδία, ενώ στο Παρίσι, την άνοιξη του 1926, ένας ζωγράφος με το όνομα Αρντουά Μπουνό εκθέτει το «Ονειρικό Τοπίο», ένα βλάσφημο και ιερόσυλο πίνακα. Όσο για τα βίαια περιστατικά μέσα στα φρενοκομεία, είναι τόσα πολλά και συμπίπτουν τόσο εξαιρετικά, που μόνο ένα θαύμα θα μπορούσε να εμποδίσει την ιατρική κοινότητα να καταλήξει σε μυστικιστικά συμπεράσματα. Μ' άλλα λόγια, ένας πραγματικά ανατριχιαστικός σωρός από αναφορές και αποκόμματα* σήμερα, σχεδόν μου είναι αδύνατο να κατανοήσω το σκεπτικισμό με τον οποίο αντιμετώπιζα την κατάσταση, αλλά πάλι, ήμουν σχεδόν σίγουρος ότι ο Γουίλκοξ γνώριζε την προηγούμενη σχετική εμπειρία του θείου μου»

Η αφήγηση του επιθεωρητή Λεγκράς

Τα παλαιότερα περιστατικά που είχαν κάνει το θείο μου να δώσει τόσο μεγάλη σημασία στα όνειρα του νεαρού γλύπτη και στην ανάγλυφη πλάκα αποτελούσαν το σκελετό του δεύτερου μέρους του χειρογράφου. Μια ακόμα φορά στο παρελθόν φαίνεται πως ο καθηγητής Άνγκελ είχε ξανασυναντήσει τη μορφή του κολασμένου δαίμονα που φιγουράριζε στην πλάκα του Γουίλκοξ, μια ακόμα φορά είχε σταθεί με απορία μπροστά στα ιερογλυφικά και είχε ακούσει τις κακόηχες συλλαβές που μπορούν ν' αποδοθούν μόνο σαν «Κθούλου». Η σύνδεση που έγινε στη μνήμη του ήταν μ' ένα γεγονός τόσο συγκλονιστικό και φοβερό, που δεν ήταν καθόλου άξιος απορίας ο βομβαρδισμός ερωτήσεων που έκανε στον Γουίλκοξ.

Η παλιότερη αυτή εμπειρία του συνέβη γύρω στα 1908, δεκαεφτά χρόνια νωρίτερα, όταν η Αμερικανική Αρχαιολογική Εταιρία οργάνωσε το ετήσιο συνέδριο της στο Σεντ Λιούις. Ο καθηγητής Άνγκελ, όπως άρμοζε στο κύρος και τα επιτεύγματά του, έπαιζε έναν πρωτεύοντα ρόλο σ' όλες τις εργασίες και ήταν ένας από τους πρώτους συνέδρους που τον προσέγγισαν κάθε λογής ξένοι, που εκμεταλλεύτηκαν την παρουσία ειδικών για να θέσουν προβλήματα και να βρουν λύσεις σε πράγματα που τους απασχολούσαν.

Το κυριότερο πρόσωπο ανάμεσα σ' αυτούς τους ξένους και για ένα διάστημα το κύριο αντικείμενο ενδιαφέροντος των συνέδρων ήταν ένας απολύτως συνηθισμένος μεσόκοπος κύριος που είχε έρθει από τη Νέα Ορλεάνη με σκοπό να αποσπάσει κάποιες πληροφορίες που του ήταν αδύνατο να πάρει από την ίδια την πατρίδα του. Ονομαζόταν Τζον Ρέιμοντ Λεγκράς και ήταν επιθεωρητής της αστυνομίας. Μαζί του κουβαλούσε και το αντικείμενο στο οποίο όφειλε την επίσκεψή του, ένα χοντροκομμένο, αποκρουστικό, προφανώς αρχαιότατο αγαλματίδιο, την προέλευση του οποίου του ήταν αδύνατο να εξηγήσει.

Μη φανταστείτε πως ο επιθεωρητής Λεγκράς έτρεφε το παραμικρό ενδιαφέρον για την αρχαιολογία. Το αντίθετο, η σφοδρή επιθυμία του για διαφώτιση προερχόταν από εντελώς επαγγελματικά κίνητρα. Το αγαλματίδιο, ή είδωλο, ή φετίχ, ή ό,τι κι αν ήταν τέλος πάντων, είχε κατασχεθεί λίγους μήνες πρωύτερα στα βαλτώδη δάση νότια της Νέας Ορλεάνης, όπου η αστυνομία είχε κάνει έφοδο σε μια υποτιθέμενη τελετή βουντού. Οι τελετές όμως που ήταν συνδεδεμένες μ' αυτή την τελετουργία ήταν τόσο φρικιαστικές που η αστυνομία δεν μπόρεσε παρά να αντιληφθεί πως είχε ανακαλύψει κάποια άγνωστη μέχρι στιγμής αίρεση, που ήταν όμως απίστευτα διαβολικότερη κι από την πιο σατανική αφρικανική αδελφότητα βουντού. Κανείς δεν μπόρεσε ν' ανακαλύψει κάτι για την πραγματική της προέλευση, εκτός βέβαια από τα αλλοπρόσαλλα και δίχως νόημα παραμύθια που

ξεφούρνιζαν οι συλληφθέντες. Απ' αυτή την υπόθεση προερχόταν το ενδιαφέρον του αστυνομικού που έλπιζε πως, αν έβρισκε την αρχαία πηγή της αίρεσης αυτής, θα μπορούσε να οδηγηθεί και στο σημερινό αρχηγό της.

Ο επιθεωρητής Λεγκράς δεν ήταν καθόλου προετοιμασμένος για την αίσθηση που προκάλεσε το αντικείμενο που είχε μαζί του. Ένα απλό βλέμμα ήταν αρκετό για να πέσουν με τα μούτρα οι διακεκριμένοι επιστήμονες σε μια όλο ένταση μελέτη. Συγκεντρώνονταν γύρω του για να μπορέσουν να ρίξουν μια ματιά σ' αυτό το αντικείμενο, που τους ήταν ολότελα άγνωστο και προφανώς τόσο ασύλληπτα αρχαίο, που άνοιγε μπροστά τους νέες οδούς ερευνών. Το τρομερό γλυπτό δεν μπορούσε να καταταχθεί σε καμιά από τις μέχρι τότε γνωστές σχολές, κι όμως, στο αναντικατάστατο αυτό κομμάτι πέτρας ήταν πασίδηλο πως είχαν χαραχτεί αιώνες, χιλιετηρίδες ολόκληρες.

Το άγαλμα, που ευλαβικά πέρασε από χέρι σε χέρι για προσεκτική μελέτη, ήταν εφτά ή οχτώ ίντσες ψηλό και σμιλεμένο με εξαιρετική δεξιοτεχνία. Απεικόνιζε ένα ον, αόριστα ανθρωπόμορφο, με κεφάλι χταποδιού καλυμμένο από αισθητήρια όργανα και πλαδαρό, λαστιχωτό, κολλώδες σώμα, με προεξέχοντες οπλές στα εμπρός και πίσω του πόδια και μακριές μυτερές φτερούγες στη ράχη. Το πλάσμα, που ανέδιδε μια φοβερή και ενστικτώδη κακία, ήταν κάπως σαν πρησμένο και φτεροκοπούσε απειλητικά πάνω σ' ένα ορθογώνιο βάθρο χαραγμένο με ιερογλυφικούς χαρακτήρες. Οι άκρες των φτερών άγγιζαν το πίσω άκρο του βάθρου, το κυρίως σώμα καταλάμβανε το κέντρο, ενώ τα διπλωμένα πόδια, που κατέληγαν στις οπλές και τα νύχια, γράπωναν την μπροστινή άκρη της βάσης και κατέβαιναν μέχρι κάτω, στην αρχή ίου βάθρου. Το χταποδόμορφο κεφάλι έγερνε μπροστά έτσι που οι άκρες από τα αισθητήρια-πλοκάμια ακουμπούσαν στα πάνω άκρα, που τα νύχια τους ήταν τυλιγμένα γύρω από τα γόνατα του δαίμονα. Όλη η όψη του αγάλματος ήταν ανεξήγητα ζωντανή και η εντελώς άγνωστη προέλευσή του το έκανε ακόμα πιο τρομαχτικό στα μάτια όσων το εξέταζαν. Ήταν φανερό πως η ηλικία του ήταν ανυπολόγιστη, τρομερή, κι όμως, ούτε ένας κρίκος δεν το συνέδεε με οποιαδήποτε μορφή τέχνης της αυγής του ανθρώπινου πολιτισμού, ούτε και με κάποια άλλη εποχή.

Ξέχωρο, διαφορετικό, κι ακόμα και το υλικό από το οποίο ήταν φτιαγμένο, αποτελούσε ένα μυστήριο. Κανένα στοιχείο της μεταλλειολογίας ή της γεωλογίας δεν μπορούσε να ερμηνεύσει τη φύση του πρασινόμαυρου σαπωνοειδούς υλικού με τις φωσφορίζουσες και χρυσές κηλίδες. Τα ιερογλυφικά στη βάση ήταν ακόμα ένα αίνιγμα, γιατί παρ' όλο που στην περιοχή είχαν συγκεντρωθεί οι μισοί από τους μεγαλύτερους επιστήμονες της γλωσσολογίας, ούτε ένας απ' αυτούς δεν ήταν σε θέση να εντοπίσει την παραμικρή

συγγένεια με καμιά από τις γνωστές γλωσσικές ρίζες. Τόσο τα ιερογλυφικά όσο και το υλικό, αλλά και το είδωλο το ίδιο, ανήκαν σε μια διάσταση ανατριχιαστικά μακρινή και ξεχωριστή από την ανθρώπινη ιστορία, τουλάχιστον έτσι όπως την ξέρουμε, μια διάσταση αρχέγονων κι αφώτιστων κύκλων ζωής όπου ο κόσμος και οι ιδέες μας δεν παίζουν τον παραμικρό ρόλο.

Κι όμως, ενώ τα μέλη της εταιρίας κουνούσαν το κεφάλι τους σε νεύματα ομολογίας της ήττας τους, βρέθηκε ένας άνθρωπος στη συγκέντρωση που του φάνηκε ότι το αντικείμενο αυτό παρουσίαζε κάποια συγγένεια με κάτι άλλο και που με δυσκολία και απροθυμία αφηγήθηκε στην ομήγυρη την παράξενη ιστορία που γνώριζε. Ο άνθρωπος αυτός ήταν ο μακαρίτης πια Γουίλιαμ Τσάνινγκ Γουέμπ, καθηγητής του Πρίνστον, στην έδρα της ανθρωπολογίας, και διάσημος εξερευνητής.

Σαράντα οχτώ ολόκληρα χρόνια νωρίτερα, ο καθηγητής Γουέμπ βρισκόταν σε μια εξερευνητική αποστολή στην Ισλανδία και τη Γροιλανδία, σε αναζήτηση κάποιων πρωτόγονων ρουνικών επιγραφών που τελικά δεν είχε καταφέρει να ανακαλύψει. Ψηλά στις ακτές της Δυτικής Γροιλανδίας είχε έρθει σε επαφή με μια φυλή Εσκιμώων που η θρησκεία τους, ένα είδος περίεργης δαιμονολατρίας, ήταν τόσο απεχθής και αιμοδιψής που τον είχε κάνει να παγώσει. Ήταν μια θρησκεία για την οποία ακόμα και οι άλλες φυλές Εσκιμώων γνώριζαν ελάχιστα και το μόνο που μπορούσαν να πουν ήταν ότι προερχόταν από τα απροσμέτρητα βάθη των αιώνων, πολύ πριν φτιαχτεί ο κόσμος. Το τελετουργικό της, πέρα από ακατονόμαστες λειτουργίες και ανθρωποθυσίες, περιλάμβανε και κάποιες κληρονομικές επικλήσεις που απευθύνονταν σ' έναν αρχαίο δαίμονα, στη γλώσσα τους, τερνασούκ. Ο καθηγητής Γουέμπ είχε αποσπάσει από έναν από τους μάγους- ιερείς μια φωνητική απόδοση των επικλήσεων, γράφοντας με λατινικούς χαρακτήρες τους ήχους, όσο καλύτερα μπορούσε να τους μεταφέρει. Αυτό που είχε όμως τη μεγαλύτερη σημασία ήταν το άγαλμα που αποτελούσε το επίκεντρο της θρησκείας αυτής, γύρω από το οποίο χόρευε η φυλή όταν οι πρώτες ακτίνες της αυγής έπεφταν στους παγετώνες. Το άγαλμα ήταν ένα πολύ χοντροκομμένο πέτρινο ορθογώνιο, με χαραγμένη επάνω του μια φριχτή μορφή που τη συνόδευαν ιερογλυφικά. Απ' όσο μπορούσε να θυμηθεί, ήταν ένα αντικείμενο που παρουσίαζε σημαντική ομοιότητα με το κτηνώδες γλυπτό που είχε παρουσιαστεί στο συνέδριο.

Τα νέα αυτά στοιχεία, που έγιναν δεκτά με αναταραχή και κατάπληξη από τα συγκεντρωμένα μέλη, αποδείχτηκαν δυο φορές πιο συναρπαστικά για τον επιθεωρητή Λεγκράς, που άρχισε τις απανωτές ερωτήσεις στον καθηγητή. Ο Λεγκράς είχε σημειώσει

και καταγράφει μια προσευχή που ψιθύριζαν ομαδικά μέσα στα δάση τα μέλη της αίρεσης που είχε συλλάβει και πολιορκήσει στενά τον καθηγητή για να του αποσπάσει το κείμενο της επίκλησης που είχε ακούσει στους Εσκιμώους. Ακολούθησε μια εξαντλητική συγκριτική εξέταση των λεπτομερειών και μια στιγμή σιωπής και φόβου, όταν αστυνομικός και καθηγητής έμοιαζαν να συμφωνούν απολύτως ως προς τις φράσεις που χρησιμοποιούσαν στις τελετές τους δυο ομάδες ανθρώπων που τους χώριζαν ολόκληροι κόσμοι. Κι αυτό που οι Εσκιμώοι της Γροιλανδίας και οι ιερείς των βαλτωμένων δασών της Λουιζιάνας έψαλλαν στα κοινά τους είδωλα ήταν κάπως έτσι (οι λέξεις χωρίζονται μεταξύ τους υποθετικά, από τις παύσεις στη μελωδία των επικλήσεων):

«Φ'νγκλούι μγκλβ'ναφθ Κθούλου Ρ'λγιέχ αουγκακ 'ναγκλ φχταγκν».

Σ' αυτό το σημείο ο Λεγκράς είχε προχωρήσει περισσότερο από τον Γουέμπ, γιατί κάποιοι από τους συλληφθέντες μέσα στη φυλακή είχαν εξηγήσει στους ανακριτές τι σήμαιναν αυτές οι λέξεις. Το κείμενο τους, όσο πιστά μπορεί να αποδοθεί, ήταν:

«Στον Οίκο του στο Ρ'λγιέχ νεκρός ο Κθούλου περιμένει κι ονειρεύεται».

Κατόπιν, ανταποκρινόμενος στη γενική απαίτηση, ο επιθεωρητής Λεγκράς διηγήθηκε στους συνέδρους την εμπειρία του με την αδελφότητα της αίρεσης των βάλτων και η ιστορία του επηρέασε βαθιά το θείο μου. Η αφήγησή του δικαίωσε τα πιο απλησίαστα όνειρα των φιλοσόφων και αποκάλυπτε ότι απόβλητα κοινωνικά στοιχεία και παρίες μπορούν να είναι προικισμένα με τέτοιο βαθμό συμπαντικής ενόρασης, που να καταπλήξουν τους πάντες με τις ικανότητές τους.

Την 1η Νοεμβρίου του 1907 η αστυνομία της Νέας Ορλεάνης δέχτηκε μια απελπισμένη έκκληση για βοήθεια από τα βαλτώδη, γεμάτα σκοτεινιά δάση και φαράγγια της νότιας περιοχής της πολιτείας της Λουιζιάνας. Οι κάτοικοι της περιοχής, πρωτόγονοι αλλά καλοκάγαθοι απόγονοι των πειρατών του Λαφίτ, βρίσκονταν υπό το καθεστώς ενός ανείπωτου τρόμου, εξαιτίας κάποιου άγνωστου και φρικτού πράγματος που τους είχε επιτεθεί μέσα στη νύχτα. Ήταν βουντού, φυσικά, αλλά βουντού μιας μορφής πολύ χειρότερης απ' όλες όσες γνώριζαν. Γυναίκες και παιδιά είχαν εξαφανιστεί από το χωριό τους, από τη στιγμή που ο ήχος ενός ταμ ταμ είχε ακουστεί πέρα, μακριά, από τα μαύρα δάση όπου κανείς και τίποτα δεν κατοικούσε. Ακούγονταν τρελά ουρλιαχτά κι ανατριχιαστικές κραυγές, ψαλμωδίες που έκοβαν την αναπνοή, και στο βάθος

τρεμόσβηναν διαβολικές λάμπεις από φλόγες· όπως λαχανιασμένος πρόσθεσε ο αγγελιοφόρος, ο κόσμος δεν μπορούσε πια ν' αντέξει τέτοιο μαρτύριο.

Ένα απόσπασμα της αστυνομίας ξεκίνησε αργά το απόγευμα για την περιοχή, πάνω σε δυο άμαξες κι ένα αυτοκίνητο, με οδηγό τον τρομοκρατημένο αγγελιοφόρο. Έφτασαν μέχρι το τέλος του δρόμου και από κει συνέχισαν με τα πόδια, προχωρώντας για μίλια ολόκληρα, μέσα στη σιωπή, διασχίζοντας πυκνά δάση με μαύρα κυπαρίσσια, όπου το φως δεν εισχωρούσε ποτέ. Η πορεία τους δυσχεραινόταν από κοφτερές ρίζες και σιχαμερές δέσμες μούχλας που κρέμονταν μπροστά τους. Κάποια στιγμή έφτασαν στον καταυλισμό των ντόπιων, ένα άθλιο συνονθύλευμα από καλύβες, και σαν αστραπή τους περικύκλωσαν οι κάτοικοι κρατώντας αναμμένα δαδιά. Από μακριά ακουγόταν αχνά το ρυθμικό χτύπημα του ταμ ταμ, και κάθε στιγμή που υποχωρούσε το σφύριγμα του ανέμου μέσα στα δάση, μια διαπεραστική κραυγή έφτανε μέχρι τ' αυτιά τους. Μέσα στην πυκνή βλάστηση, πολύ πέρα από τον απέραντο λαβύρινθο του δάσους, τους φάνηκε πως ξεχώριζαν μια κοκκινωπή ανταύγεια. Οι ντόπιοι, που συγχύστηκαν ακόμα και στην ιδέα τού να μείνουν ξανά μόνοι τους, αρνήθηκαν πεισματικά να συνοδέψουν το απόσπασμα έστω και μια ίντσα προς την κατεύθυνση που τόσο τους τρόμαζε κι έτσι ο επιθεωρητής και οι συνάδελφοι του βυθίστηκαν χωρίς οδηγό στα βάθη των μαύρων αψίδων, της πυκνοδασωμένης φρίκης όπου κανείς τους δεν είχε ποτέ περπατήσει.

Μπήκαν σε μια περιοχή που ανέκαθεν είχε τη χειρότερη φήμη και που κανείς λευκός δεν είχε τολμήσει να διασχίσει. Οι φήμες έλεγαν ότι εκεί βρισκόταν μια κρυφή, απύθμενη λίμνη, κι ότι μέσα της κατοικούσε ένα τεράστιο, άμορφο ον με κεφάλι χταποδιού και μάτια που έβγαζαν φλόγες. Οι ντόπιοι ενίσχυαν το μύθο με παραμύθια για φτερωτούς διαβόλους που τις νύχτες έβγαιναν από τις σπηλιές τους για να αποδώσουν τιμές στο σατανικό τέρας. Έλεγαν πως η λίμνη βρισκόταν εκεί πριν από τους Άγγλους, πριν από τους Γάλλους, πολύ πριν κι απ' τους Ινδιάνους, κι ακόμα πριν γεννηθούν τα προϊστορικά ζώα και τα πουλιά του δάσους. Ήταν η ενσάρκωση του χειρότερου εφιάλτη τους και, μια ματιά μόνο στο δαίμονα, σήμαινε θάνατο, η ύπαρξή του όμως έκανε τους ανθρώπους να ονειρεύονται απαίσια όνειρα κι έτσι ήξεραν πως έπρεπε να κρατηθούν μακριά. Η τελετή βουντού που τόσο τους είχε αναστατώσει πρέπει να συνέβαινε στα εξωτερικά όρια αυτής της περιοχής-ταμπού, αλλά αυτό ήταν αρκετό για να τρομάξει τους ιθαγενείς. Ίσως μάλιστα η τοποθεσία της τελετής να είχε ανάψει τη φαντασία τους περισσότερο από τις εξαφανίσεις και τους μυστηριώδεις ήχους που άκουγαν.

Μόνο η ποίηση — ή η τρέλα — θα μπορούσε να αποδώσει τους ήχους αυτούς, που ο Λεγκράς και οι άνθρωποι του άκουγαν τώρα καθαρότερα, προχωρώντας με δυσκολία μέσα στη μαύρη χλόη, προς την κοκκινωπή ανταύγεια και το θόρυβο του ταμ ταμ. Υπάρχουν ήχοι που δεν μπορεί να προφέρει ένα ανθρώπινο όν και ήχοι που δεν μπορεί να αρθρώσει ένα ζώο, κι ήταν ανατριχιαστικό το γεγονός ότι

αυτά που άκουγαν δεν μπορούσαν να βγαίνουν από το λαρύγγι ούτε του ενός ούτε του άλλου είδους. Μια κτηνώδης οργή, μια δαιμονική έκσταση, τίναζε τις κραυγές στα ύψη του πανδαιμόνιου, και τα αδιαπέραστα δάση τις παγίδευαν, στέλνοντας πίσω την ηχώ τους, λες και είχαν ανοίξει τα ίδια τα πηγάδια της κόλασης. Κάποιες στιγμές, οι απερίγραπτοι, ζωώδεις αλαλαγμοί υποχωρούσαν και οι αστυνομικοί ξεχώριζαν κάτι σαν βραχνή χορωδία να ψάλλει μια συνεχόμενη τελετουργική φράση:

«Φ'νγκλούι μγκλβ'ναφθ Κθούλου Ρ'λιέχ αουγκακ 'ναγκλ φχταγκν».

Σε λίγο οι άντρες έφτασαν σε κάποιο είδους ξέφωτο, όπου η βλάστηση αραίωνε κι από κει αντίκρισαν το θέαμα. Τέσσερις παραπάτησαν, ένας λιποθύμησε και δυο άλλοι ούρλιαξαν από τρόμο, κι ευτυχώς που η απαίσια κακοφωνία των ψαλμωδιών έπνιξε τις κραυγές τους. Ο Λεγκράς έβρεξε τον άντρα που είχε χάσει τις αισθήσεις του με νερό του βάλτου κι ολόκληρη η ομάδα, υπνωτισμένη από τρόμο, απέμεινε να κοιτάζει.

Καταμεσής του βάλτου στεκόταν ένα νησί, λίγο παραπάνω από ένα στρέμμα, άδεντρο και ξερό. Πάνω του ένα ημιανθρώπινο ξετρελαμένο κοπάδι πηδούσε και χόρευε σχηματίζοντας μια εικόνα τέτοιας φρίκης, που μόνο το πινέλο ενός Σιμέ ή ενός Ανγκαρόλα θα μπορούσε ν' αποδώσει. Ολόγυμνοι, οι ανθρώπινοι σατανάδες ζάρωναν, στριφογύριζαν και στρίγκλιζαν γύρω από μια μεγάλη στρογγυλή φωτιά. Στη μέση της φωτιάς, αστράφτοντας στην ανταύγειά της, ορθωνόταν ένας τεράστιος μονόλιθος, είκοσι πέντε μέτρα ψηλός. Στην κορυφή του, μικρό σε σύγκριση με το βράχο, αλλά πολύ περισσότερο τρομαχτικό, βρισκόταν το απαίσιο αγαλματίδιο. Και από δέκα ικριώματα, κυκλικά τοποθετημένα γύρω από τον ογκόλιθο, κρέμονταν τα νεκρά σώματα των ιθαγενών που είχαν εξαφανιστεί από το χωριό την περασμένη νύχτα. Γύρω από τα ακρωτηριασμένα κορμιά τους χόρευαν ουρλιάζοντας οι «πιστοί», σε μια ατέλειωτη ταλάντωση ανάμεσα στα πτώματα και τη φωτιά, τη φωτιά και τα πτώματα.

Ίσως να 'ταν η φαντασία, ίσως η ηχώ, πάντως ένας από τους αστυνομικούς πίστεψε πως άκουσε ολοκάθαρα μια τέλεια αντιφωνία στους ψαλμούς της τελετής, να φτάνει από

μακριά, μέσα από τα δάση, από κάποιο σκοτεινό κι απροσδιόριστο σημείο. Ο άνθρωπος αυτός λέγεται Τζόζεφ Γκαλβέζ και πρόσφατα μου δόθηκε η ευκαιρία να τον συναντήσω και να του κάνω ερωτήσεις: είχε, πράγματι, τεράστια φαντασία. Ήταν σίγουρος όχι μόνο για τη φωνή, αλλά και άφησε να εννοηθεί πως από το σημείο αυτό κατάφερε να δει τεράστιες μαύρες φτερούγες και τη λάμψη από μάτια, καθώς και τον τεράστιο όγκο μιας ακαθόριστης φιγούρας να σαλεύει πίσω από τα μακρινά δέντρα. Υποθέτω πως θα είχε επηρεαστεί από τους ντόπιους θρύλους.

Για να λέμε την αλήθεια, η ταραγμένη παύση του αποσπάσματος κράτησε πολύ λίγο. Γι' αυτούς ερχόταν πρώτο το καθήκον και παρά το γεγονός ότι στο νησάκι θα πρέπει να βρίσκονταν περισσότερα από εκατό άτομα, και μάλιστα σε έξαλλη κατάσταση, οι άντρες στηρίχτηκαν στη βοήθεια των όπλων τους και προχώρησαν αποφασιστικά. Ακολούθησαν πέντε λεπτά απερίγραπτης σύγχυσης και χάους. Πυροβολισμοί, δυνατά χτυπήματα, κάποιοι κατάφεραν να το σκάσουν. Στο τέλος πάντως, ο Λεγκράς και οι άντρες του κατάφεραν να μετρήσουν σαράντα εφτά σιωπηλούς κρατουμένους, που τους έβαλαν με το ζόρι να ντυθούν και τους παρέταξαν σε σχηματισμό ανάμεσα σε δυο γραμμές αστυνομικών. Πέντε από τους πιστούς κείτονταν νεκροί κι άλλοι δυο, που είχαν βαριά τραυματιστεί, κουβαλήθηκαν σε πρόχειρα φορεία από τους συντρόφους τους. Φυσικά, ο Λεγκράς, με πολλή προσοχή, κατέβασε από το μονόλιθο το είδωλο και το πήρε μαζί του.

Στην ανάκριση που ακολούθησε το μακρύ και κουραστικό ταξίδι της επιστροφής, οι αιχμάλωτοι αποκαλύφθηκε πως στην πλειοψηφία τους ήταν μεικτής ράτσας, προέρχονταν από τις κατώτατες τάξεις και ήταν πνευματικά ασταθείς. Οι περισσότεροι ήταν ναύτες, μιγάδες, Νέγροι, Πορτογάλοι από το Πράσινο Ακρωτήριο, ή Ινδιάνοι και η αλλόκοτη λατρεία τους έμοιαζε με βουντού. Αλλά με τις πρώτες ερωτήσεις φάνηκε καθαρά ότι η θρησκεία αυτή είχε να κάνει με κάτι εντελώς διαφορετικό, πολύ αρχαιότερο και βαθύτερο ακόμα κι από το αφρικανικό βουντού. Κι αυτά τα πλάσματα, αμόρφωτα κι εκφυλισμένα, εκδήλωναν, παρ' όλη την κατάντια τους, μια αξιοθαύμαστη εμμονή και πίστη στη λατρεία τους και είχαν μια απολύτως ξεκάθαρη ιδέα σχετικά με το τι ήταν αυτό που λάτρευαν.

Μίλησαν για τους Μεγάλους Αρχαίους που έζησαν στη γη ατέλειωτους αιώνες πριν εμφανιστούν οι άνθρωποι, Εκείνους που έφτασαν στον κόσμο μας από τον ουρανό. Οι Αρχαίοι εκείνοι έχουν τώρα εξαφανιστεί, βρίσκονται βαθιά στα σπλάχνα της γης ή στις αβύσσους των ωκεανών, όμως, τα νεκρά τους σώματα μπόρεσαν να επικοινωνήσουν με τον πρώτο άνθρωπο, να μπουν στα όνειρά του, και μέσα απ' αυτόν να ιδρύσουν τη Λατρεία τους, που δεν έσβησε ποτέ. Αυτή ήταν η θρησκεία τους και, όπως εξήγησαν οι

κρατούμενοι, υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει πάντα, περιμένοντας τον Κθούλου, το Μεγάλο Ιερέα των Αρχαίων. Ο Κθούλου κείται στο Ρ'λγιέχ, το σκοτεινό του Οίκου, κάτω από τ' νερά, και κάποτε θα αναστηθεί και θα πάρει ξανά τον κόσμο. Κάποια μέρα ο Κθούλου θα τους καλέσει και τότε όλοι οι πιστοί του, από τις πιο μακρινές και κρυφές γωνιές ολόκληρης της γης, θα είναι έτοιμοι για να τον ελευθερώσουν.

Δεν ήταν διατεθειμένοι να πουν τίποτ' άλλο. Είχαν όμως κάποιο μυστικό, που όλα τα βασανιστήρια του κόσμου δεν ήταν αρκετά για να τους το αποσπάσουν. Δεν είναι μόνο του το ανθρώπινο γένος ανάμεσα σ' όλα τα όντα της γης και μέσα από το σκοτάδι βγαίνουν μερικές φορές πλάσματα για να χαιρετήσουν τους πιστούς. Όμως τα πλάσματα αυτά δεν είναι οι Μεγάλοι Αρχαίοι, αυτούς δεν τους έχει δει ποτέ κανείς. Το άγαλμα ήταν πράγματι ο Μεγάλος Αρχαίος Κθούλου, αλλά κανένας δε γνωρίζει αν και οι άλλοι Αρχαίοι έχουν μορφή σαν τη δική του. Κι ούτε κανείς ήξερε να ερμηνεύσει τις γραφές στη βάση του αγάλματος, αλλά η εξήγησή τους περνούσε από στόμα σε στόμα, από γενιά σε γενιά. Η επίκληση αυτή δεν ήταν το μυστικό τους — το μυστικό λεγόταν ψιθυριστά και μόνο μεταξύ τους. Η επίκληση σήμαινε απλώς «Στον Οίκο του στο Ρ'λγιέχ νεκρός ο Κθούλου περιμένει κι ονειρεύεται».

Από τους σαράντα και παραπάνω αιχμαλώτους, το δικαστήριο κρέμασε μόνο δύο, όσους δηλαδή βρήκε αρκετά λογικούς για να τιμωρηθούν. Οι υπόλοιποι κλείστηκαν σε διάφορα άστυλα. Κανείς δεν παραδέχτηκε πως συμμετείχε στις ανθρωποθυσίες. Όλοι τους ισχυρίζονταν πως τους χωρικούς τους είχαν κατασπαράξει οι Μαυροφτέρουγοι που είχαν φτάσει μέσα από το δάσος, αλλά κανένα στοιχείο των αλλόκοτων συμμάχων δε βρέθηκε ποτέ, παρ' όλες τις έρευνες που έγιναν. Οι μόνες πληροφορίες που κατάφεραν οι αστυνομικοί ν' αποσπάσουν ήρθαν από το στόμα ενός απίστευτα ηλικιωμένου μιγάδα ναύτη που ονομαζόταν Κάστρο και ισχυριζόταν πως στα μακρινά ταξίδια του είχε φτάσει σε παράξενα λιμάνια κι είχε έρθει σε επαφή με τους Αθάνατους ιερείς της φρικιαστικής λατρείας, που ζούσαν στα βάρη της Κίνας.

Αυτά που διηγήθηκε ο Κάστρο έκαναν ακόμα και τις χειρότερες υποθέσεις των θεολόγων να χλομιάζουν κι έδειχνε πόσο ασήμαντη και διαβατική ήταν στην πραγματικότητα η ανθρώπινη ζωή πάνω στον πλανήτη. Πριν από εκατομμύρια αιώνες, είπε, υπήρχαν όντα που βασιλεύαν στη γη, στις δικές τους πόλεις, που, όπως του εκμυστηρεύτηκαν οι Κινέζοι ιερείς, στέκονταν ακόμα ερειπωμένες στους κυκλώπειους ογκόλιθους των ερημικών νησιών του Ειρηνικού. Τα όντα πέθαναν πολύ πριν ο πρώτος άνθρωπος εμφανιστεί στη γη, αλλά όταν τ' αστέρια θα κάνουν τον κύκλο τους και θα επιστρέψουν στη σωστή τους

θέση, Εκείνοι θα ξαναζωντανέψουν, γιατί Εκείνοι ήρθαν στ' αλήθεια από τ' αστέρια κι έφεραν μαζί τους τα είδωλα και τις εικόνες τους.

Δεν ήταν φτιαγμένοι από σάρκα και αίμα οι Μεγάλοι Αρχαίοι, συνέχισε ο Κάστρο. Είχαν μορφή — αυτό έδειχναν και τα είδωλά τους — αλλά η μορφή τους δεν ήταν καμωμένη από ύλη. Όταν οι αστρικοί δρόμοι ήταν κατάλληλοι, ορμούσαν μέσα στο Σύμπαν περνώντας από Κόσμο σε Κόσμο, όταν όμως τ' αστέρια ήταν σε λάθος θέση, δεν μπορούσαν να ζήσουν. Πέθαιναν, αλλά δεν πέθαιναν. Κείτονταν θαμμένοι στους λίθινους Οίκους, στη μεγάλη πόλη Ρ'λγιέχ, προστατευμένοι από τα μάγια του παντοδύναμου Κθούλου, περιμένοντας τη λαμπρή τους ανάσταση, τη στιγμή ακριβώς που η γη και τ' άστρα θα ήταν έτοιμα γι' Αυτούς. Εκείνη όμως τη στιγμή ήταν που χρειάζονταν μια εξωτερική δύναμη για να τους βοηθήσει να ελευθερωθούν, γιατί τα μάγια του Κθούλου, αυτά που τους προστάτευαν, τους κρατούσαν και φυλακισμένους, ανίκανους για οτιδήποτε εκτός από το να παραμένουν σε αιώνιο ύπνο και αιώνια σκέψη, καθώς μυριάδες χιλιτηρίδες πενούσαν και πενούσαν... Ότι συνέβαινε στο Σύμπαν το γνώριζαν, γιατί μπορούσαν να ταξιδεύουν με τη σκέψη τους, κι έτσι μπορούσαν να συνεννοούνται μέσα στους τάφους τους. Κι έπειτα, μετά από τόσους και τόσους αιώνες, όταν εμφανίστηκαν οι άνθρωποι, οι Μεγάλοι Αρχαίοι μίλησαν στους πιο ευαίσθητους ανάμεσά τους λαξεύοντας επιδέξια τα όνειρά τους, μια που τα ναρκωμένα θηλαστικά μονάχα έτσι μπορούσαν να αισθανθούν την Παρουσία τους.

Έτσι, συνέχισε ψιθυριστά ο Κάστρο, δημιουργήθηκαν οι πρώτες εστίες λατρείας, γύρω από τα Είδωλα που οι Μεγάλοι Αρχαίοι τους αποκάλυψαν, τα ίδια Είδωλα που είχαν κουβαλήσει μαζί τους από τ' αστέρια. Η Λατρεία δε θα σβήσει ποτέ, μέχρι που όλα τ' άστρα να γυρίσουν στη σωστή τους θέση και οι μυστικοί ιερείς να σηκώσουν από τον τάφο του τον Κθούλου, που με τη σειρά του θ' αναστήσει τους Ομοίους του και μαζί τους θα βασιλέψει στον κόσμο. Δε θα 'ναι δύσκολο να καταλάβει κανείς πως έφτασε η ώρα, γιατί η ανθρωπότητα θα υποταχτεί στους Μεγάλους Αρχαίους και θα γίνει σαν κι αυτούς: ελεύθερη και άγρια, πέρα από το καλό και το κακό, με ξεχασμένη την ηθική και τους νόμους, να βρίσκει χαρά μονάχα στο φόνο, την κραυγή και τα ουρλιαχτά της δαιμονικής χαράς. Οι ελεύθεροι Μεγάλοι Αρχαίοι θα διδάξουν στους ανθρώπους πρωτόφαντους τρόπους να σκοτώνουν και να εκστασιάζονται κι όλη η γη θα παραδοθεί σ' ένα τελειωτικό ολοκαύτωμα δαιμονικής ασυδοσίας.

Στο μεταξύ η Λατρεία πρέπει να διατηρήσει ανέπαφη τη μνήμη Εκείνων, επαναλαμβάνοντας, σε κρυφές τελετές τις δικές τους συνήθειες, προαναγγέλλοντας έτσι την Αφιξή τους.

Στα πολύ παλιότερα χρόνια, κάποιοι εκλεκτοί είχαν συναντήσει τους Μεγάλους Αρχαίους μέσα στα όνειρά τους και είχαν συνομιλήσει μαζί τους, αλλά μετά κάτι συνέβη: Η μεγάλη πέτρινη πόλη του Ρ'λγιέχ, με τους πύργους και τους μονόλιθους, είχε βυθιστεί στα βάθη των ωκεανών και τα αβυσσαλέα νερά της θάλασσας, που είναι οπλισμένα με κάποια μυστική δύναμη, ισχυρότερη κι από τη δική τους, είχαν εμποδίσει τη φασματική επικοινωνία. Οι μνήμες όμως δεν έσβηναν και οι ιερείς λένε πως, όταν έρθει η ώρα, η πόλη θα αναδυθεί από το βυθό. Όταν γκρεμίστηκε η πόλη, βγήκαν από τα βάραθρα της γης οι μαυροφτέρουγοι δαίμονες, μεταφέροντας ψιθυριστά μηνύματα και μυστικά στους πιστούς, από τα σκοτεινά υποθαλάσσια σπήλαια. Γι' αυτούς όμως ο Κάστρο δεν ήθελε να μιλήσει περισσότερο, όσο κι αν τον πίεσαν, όσο κι αν προσπάθησαν να τον παραπλανήσουν. Κι ακόμα πιο πολύ αρνήθηκε να μιλήσει για το μέγεθος των Μεγάλων Αρχαίων. Για την ίδια τη Λατρεία, αποκάλυψε πως το κεντρικό της σημείο θα πρέπει να βρισκόταν κάπου στην Αραβία, στην Ιρέμ, τη Χαμένη Πόλη των Κιόνων. Η θρησκεία αυτή δεν είχε καμιά σχέση με τις Αδελφότητες της Μαγείας στην Ευρώπη, και τα μέλη των αιρέσεων αυτών την αγνοούσαν. Ίχνος της δεν έμενε σε κανένα βιβλίο, παρ' όλο που οι ιερείς της Κίνας είχαν αφήσει να εννοηθεί πως το «Νεκρονομικόν» του τρελού Αραβα Αμπντούλ Αλχαζρέντ περιείχε διπλά μηνύματα που ο μνημένος μπορούσε να ερμηνεύσει όπως ξέρει. Ειδικά ο πολυσυζητημένος στίχος:

Αυτό που αιώνια κείτεται νεκρό, νεκρό δεν είναι. Μετά από αιώνες απροσμετρητούς κι ο θάνατος ακόμα θάνατος δεν είναι.

Βαθύτατα επηρεασμένος, ο Λεγκράς είχε αναστατώσει τον κόσμο ψάχνοντας για ιστορικές διασυνδέσεις της Λατρείας. Μάταια. Ο Κάστρο είχε προφανώς δίκιο, η Λατρεία ήταν εντελώς μυστική. Οι ειδικοί στο πανεπιστήμιο της Τουλέιν δεν μπορούσαν να τον διαφωτίσουν σχετικά με κάποια παρόμοια αίρεση ή θρησκεία και τώρα ο Λεγκράς είχε έρθει να συναντήσει τις μεγαλύτερες αυθεντίες στη χώρα και δεν είχε καταφέρει να μάθει τίποτα περισσότερο εκτός από την ιστορία του καθηγητή Γουέμπ για τη Γροιλανδία.

Το τεράστιο ενδιαφέρον που προκάλεσε ο Λεγκράς και το άγαλμα στο συνέδριο των αρχαιολόγων φαίνεται καθαρά από τις εκτεταμένες ανταλλαγές απόψεων στην αλληλογραφία τους, αν και στις επίσημες ανακοινώσεις και τα πρακτικά του συνεδρίου

ελάχιστες αναφορές υπάρχουν στο περιστατικό. Οι αρχαιολόγοι, που έχουν συνηθίσει να έρχονται αντιμέτωποι με τσαρλατάνους και απατεώνες, είναι πολύ προσεκτικοί στη δημοσιοποίηση τέτοιων στοιχείων. Για ένα διάστημα, ο Λεγκράς δάνεισε το άγαλμα στον καθηγητή Γουέμπ, μετά το θάνατο του όμως το πήρε πίσω και το έχει ακόμα στην ιδιοκτησία του. Στο σπίτι του Λεγκράς μου δόθηκε η ευκαιρία να το δω από κοντά, πριν από λίγο καιρό. Είναι στ' αλήθεια ένα τρομαχτικό αντικείμενο και, χωρίς καμιά αμφιβολία, πανομοιότυπο με το γλυπτό του νεαρού Γουίλκοξ.

Δεν απορώ καθόλου με τον ενθουσιασμό του θείου μου, όταν άκουσε τις αφηγήσεις του νέου. Ήταν επόμενο να πάρουν φωτιά οι σκέψεις του, ειδικά μετά την ιστορία του Λεγκράς, τη στιγμή που ήρθε σε επαφή μ' ένα νεαρό που είχε δει στον ύπνο του όχι μόνο το ίδιο το άγαλμα, αλλά και με θαυμαστή ακρίβεια είχε αντιγράψει τα ιερογλυφικά του. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά είχε απομνημονεύσει μέσα στο όνειρο του τρεις από τις λέξεις της ίδιας επίκλησης που πρόφεραν, σε δυο διαφορετικά μέρη της γης, οι διαβολικοί Εσκιμώοι και οι δαιμονισμένοι κάτοικοι της Λουιζιάνας. Η συστηματική έρευνα στην οποία επιδόθηκε αμέσως ο θείος μου ήταν απολύτως φυσιολογική, αν κι εγώ υποπτευόμουν ότι ο Γουίλκοξ είχε συμπτωματικά πληροφορηθεί τις λεπτομέρειες της ιστορίας του Λεγκράς και είχε εφεύρει τα όνειρα για να περιπλέξει και να εντείνει το μυστηριώδες της όλης ιστορίας, πλέκοντας μια κακόγουστη φάρσα εις βάρος του θείου μου. Βέβαια, την υποψία μου αυτή την ανέτρεπαν οι αφηγήσεις παράλληλων ονείρων από διαφορετικούς ανθρώπους, την ίδια ακριβώς εποχή, αλλά η τετράγωνη λογική μου και η όλη απιθανότητα της υπόθεσης με έσπρωχναν στους πιο προσγειωμένους συλλογισμούς. Έτσι, αφού μελέτησα εξονυχιστικά όλα τα χειρόγραφα κι αφού έκανα μια λεπτομερέστατη συγκριτική μελέτη της ιστορίας του Λεγκράς με στοιχεία φιλοσοφικών, θεολογικών και ανθρωπολογικών επιστημών, ταξίδεψα στην Πρόβιντενς για να συναντήσω το γλύπτη και να τον επιπλήξω όπως του άξιζε για την _ αναστάτωση που είχε προξενήσει σ' έναν τόσο αξιόλογο ηλικιωμένο άνθρωπο.

Ο Γουίλκοξ έμενε πάντα μόνος στο παλιό του διαμέρισμα, στην οδό Τόμας. Ήταν ένα αποκρουστικό βικτοριανό κτίριο, μια άθλια απομίμηση βρετανικής αρχιτεκτονικής, που ερχόταν σε πολύ δυσάρεστη αντίθεση δίπλα στα θαυμάσια, αποικιακού στυλ σπίτια πάνω στο λόφο με τις πιο όμορφες και παλιές λεύκες στην Αμερική. Τον βρήκα να δουλεύει στο εργαστήριο του κι από τα δείγματα έργων που ήταν σκορπισμένα γύρω, κατάλαβα αμέσως πως είχα να κάνω με ένα βαθύ και αυθεντικό ταλέντο. Μια μέρα, πιστεύω, ο νεαρός Γουίλκοξ θα μείνει στην ιστορία σαν ένας από τους μεγάλους παρακμιακούς καλλιτέχνες. Η σμίλη του είχε συλλάβει πάνω στον πηλό και το μάρμαρο τους ίδιους εφιάλτες και τις

ίδιες φαντασιώσεις που ο Άρθουρ Μείκεν ζωντανεύει στην πρόζα και ο Κλαρκ Άστον Σμιθ περιγράφει στους στίχους και τους πίνακές του.

Μελαχρινός, λεπτός και κάπως ατημέλητος, γύρισε και με κοίταξε από το κάθισμά του, τη στιγμή που χτύπησα την πόρτα, και χωρίς να σηκωθεί με ρώτησε τι θέλω. Όταν του εξήγησα ποιος ήμουν, έδειξε ενδιαφέρον, γιατί ο θεός μου του είχε ανάψει την περιέργεια εξετάζοντας τα όνειρά του, αλλά δεν του την είχε ικανοποιήσει πλήρως, γιατί είχε αρνηθεί να του εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους τον εξέταζε τόσο εξονυχιστικά. Για την ίδια την ουσία της υπόθεσης απέφυγα να του δώσω πολλές εξηγήσεις, αλλά πλαγίως προσπάθησα να τον ψαρέψω.

Πολύ σύντομα είχα απολύτως πειστεί για την ειλικρίνειά του. Μιλούσε για κείνα τα όνειρα μ' έναν τρόπο που δεν άφηνε κανένα περιθώριο αμφιβολίας. Τόσο τα όνειρα εκείνα όσο και η μνήμη τους στο υποσυνείδητο του είχαν επηρεάσει βαθιά τα έργα του. Μου έδειξε ένα γλυπτό τόσο μακάβριο, που οι σκοτεινές, υποβλητικές γραμμές του έστειλαν ένα ρίγος κατευθείαν στην ψυχή μου. Ήταν το γλυπτό της ανάγλυφης πλάκας, που όπως ομολόγησε ο ίδιος δεν το είχε δει ποτέ του στην πραγματικότητα, κι όμως οι γραμμές του λες και δημιουργήθηκαν μόνες τους κάτω από τα χέρια του. Δεν υπήρχε αμφιβολία: Ήταν το γιγαντιαίο ον που έβλεπε στο παραλήρημά του. Αργότερα ξεκαθάρισε απολύτως και το γεγονός ότι ο Γουίλκοξ είχε πλήρη άγνοια γύρω από το θέμα της μυστικής λατρείας, εκτός από κάτι ψήγματα λεπτομερειών που είχε μάθει από το θείο μου. Έπιασα τον εαυτό μου ν' αγωνίζεται να βρει κάποια λογική εξήγηση για τις εμπειρίες του νέου.

Ο γλύπτης μιλούσε για τα όνειρά του μ' ένα ύφος σχεδόν ποιητικό. Μου μετέφερε ζωηρά την εικόνα της υγρής κυκλώπειας πόλης, φτιαγμένης από τεράστιες, πράσινες, βλεννώδεις πέτρες· όλη της η γεωμετρία ήταν λάθος, μου εξήγησε. Ήταν σαν ν' άκουγα με τ' αυτιά μου το αδιάκοπο, σχεδόν πνευματικό κάλεσμα μέσα από τα σπλάχνα της γης,

«Κθούλου φχταγκν, Κθούλου φχταγκν».

Ήταν οι λέξεις της επίκλησης που καλούσε τον Κθούλου να σηκωθεί μέσα από τον αιώνιο ύπνο του, και παρ' όλο τον ορθολογισμό μου, ταράχτηκα πολύ. Ήμουν πια σίγουρος ότι ο Γουίλκοξ κάπου, κάπως, είχε ακούσει για τη Λατρεία και είχε ξεχάσει το γεγονός, που ανακατεύτηκε στο μυαλό του με τον κυκεώνα των παράξενων βιβλίων που διάβαζε και των δικών του προσωπικών φαντασιών. Κι αργότερα, οι λεπτομέρειες πέρασαν στο υποσυνείδητο του και εκφράστηκαν στα όνειρά του, στην ανάγλυφη πλάκα και στο

τεράστιο γλυπτό που έστεκε μπροστά μου. Είχε πράγματι εξαπατήσει το θείο μου, αλλά από αθωότητα. Ο νεαρός ήταν στο κάτω κάτω λιγάκι αλλοπαρμένος και αρκετά κακότροπος, ένας χαρακτήρας που δε θα μπορούσα ποτέ να συμπαθήσω. Παρ' όλα αυτά, ήμουν πια πρόθυμος να παραδεχτώ πως ήταν τόσο ειλικρινής όσο και γνήσια προικισμένος. Τον αποχαιρέτησα φιλικά και του ευχήθηκα όλη την επιτυχία που ταίριαζε σ' ένα ταλέντο μεγάλο σαν το δικό του.

Η υπόθεση της Λατρείας δεν έπαψε να με γοητεύει. Πολύ συχνά φανταζόμουν τη δόξα και την αναγνώριση που με περίμενε αν κατάφερα ν' ανακαλύψω την αληθινή της προέλευση και τις διασυνδέσεις της. Πήγα στη Νέα Ορλεάνη, συζήτησα με τον Λεγκράς, συνάντησα κι άλλους από τους αστυνομικούς της μοιραίας εφόδου, είδα το αγαματάκι και ανέκρινα ακόμα και μερικούς από τους κρατούμενους που ζούσαν ακόμα. Ο Κάστρο, δυστυχώς, είχε πεθάνει από χρόνια.

Αυτά που άκουσα και συγκέντρωσα, αυτή τη φορά από πρώτο χέρι, παρ' όλο που δε μου έμαθαν τίποτα περισσότερο από τα χειρόγραφα του θείου μου, κέντρισαν το ενδιαφέρον μου ακόμα περισσότερο. Ήμουν σίγουρος πως βρισκόμουν στα πρόθυρα της ανακάλυψης μιας πολύ πραγματικής, πολύ αρχαίας και πολύ απόκρυφης θρησκείας, που η μελέτη της θα με καθιέρωνε στον κλάδο μου σαν έναν εξέχοντα ανθρωπολόγο. Η στάση μου απέναντι στην όλη υπόθεση ήταν απολύτως ορθολογιστική — και σήμερα εύχομαι να είχε παραμείνει τέτοια. Όσο για τις συμπτώσεις ανάμεσα στα όνειρα τόσων ανθρώπων και τα αποκόμματα δημοσιεύσεων που αναφέρονταν σε ομαδικές κρίσεις υστερίας, όλα αυτά τα απέδιδα σε κάποιες ανεξήγητες διαστροφές.

Πάντως, τότε ήταν που άρχισα να υποψιάζομαι κάτι — κάτι που σήμερα γνωρίζω με βεβαιότητα: ο θείος μου δεν είχε πεθάνει από φυσικό θάνατο. Είχε πέσει νεκρός ανηφορίζοντας ένα δρομάκι που ξεκινούσε από την παραλία και περνούσε μέσα από δάση, σπρωγμένος από έναν απρόσεχτο Νέγρο ναύτη. Δεν μπορούσα να ξεχάσω τους πιστούς της Λουιζιάνας με το ανάμεικτο αίμα, που ήταν οι περισσότεροι ναυτικοί, και δε θα παραξενευόμουν καθόλου αν μάθαινα ότι οι αφοσιωμένοι σ' αυτού του είδους τις τελετουργίες κατείχαν τη γνώση της δηλητηριασμένης βελόνας ή άλλες μυστικές δολοφονικές μεθόδους. Ο Λεγκράς και οι άνθρωποι του βέβαια δεν έπαθαν τίποτα δυσάρεστο, αλλά στη Νορβηγία, ένας ναύτης που είδε περισσότερα απ' όσα έπρεπε είναι τώρα νεκρός. Κι αν οι εκτεταμένες έρευνες του θείου μου έφτασαν σε ακατάλληλα αυτιά; Νομίζω πως ο καθηγητής Άνγκελ πέθανε επειδή γνώριζε πολλά, ή τουλάχιστον επειδή

ήταν έτοιμος να τα μάθει. Το τι θα συμβεί σε μένα είναι ακόμα άγνωστο, γιατί, τώρα, έμαθα πολλά κι εγώ.

Τρέλα στη μέση της θάλασσας

Αν η τύχη αποφάσιζε να μου κάνει ένα μεγάλο δώρο, το καλύτερο που θα μπορούσε να μου συμβεί θα ήταν να σβηστεί ολοκληρωτικά από τη μνήμη μου αυτό που, εντελώς κατά τύχη, πήρε το μάτι μου σ' ένα παλιό κομμάτι εφημερίδας που χρησίμευε για περιτύλιγμα. Δε θα μπορούσα να το έχω δει αλλιώς, γιατί ήταν ένα κομμάτι αυστραλέζικης εφημερίδας, του δελτίου του Σίντνεϊ, με ημερομηνία 18 Απριλίου 1925. Ακόμα και το ειδικευμένο γραφείο Τύπου, που εξυπηρετούσε το θείο μου την εποχή των ερευνών του, δεν το είχε προσέξει.

Το μεγαλύτερο μέρος της ερευνητικής μου εργασίας ήταν τώρα αφιερωμένο σ' αυτό που ο καθηγητής Ανγκελ ονόμαζε «Λατρεία του Κθούλου». Βρισκόμουν για επίσκεψη στο Νιου Τζέρσεϊ, για να δω έναν πολύ καλλιεργημένο φίλο μου που ήταν επικεφαλής του μουσείου της περιοχής και διακεκριμένος μεταλλειολόγος.

Μια μέρα, στο πίσω δωμάτιο του μουσείου, μελετούσα κάποια δείγματα ευρημάτων που ήταν πρόχειρα τυλιγμένα και ακουμπισμένα σε ράφια, όταν εντελώς τυχαία το μάτι μου έπεσε σε μια περίεργη φωτογραφία, σε μια σελίδα εφημερίδας που χρησίμευε σαν περιτύλιγμα κάποιων από τα ευρήματα. Ήταν το Δελτίο του Σίντνεϊ, όπως ανέφερα, και βρισκόταν εκεί γιατί ο φίλος μου είχε συνεργάτες που του έστελναν δείγματα από τις πιο μακρινές γωνιές της γης. Η φωτογραφία ήταν λεπτομέρεια ενός λιθοχαρακτικού, πανομοιότυπου μ' αυτό που είχε στην κατοχή του ο Λεγκράς.

Ξετύλιξα την εφημερίδα και εξέτασα με προσοχή το άρθρο που συνόδευε τη φωτογραφία. Ήταν σχετικά σύντομο, αλλά τα όσα ανέφερε είχαν τεράστια σημασία για την έρευνά μου. Το πήρα μαζί μου και ρίχτηκα στη δράση. Το κείμενο του ήταν το παρακάτω:

ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΣ ΝΑΥΑΓΙΟ

Το Βίτζιλαντ κατέπλευσε ρυμουλκώντας ακυβέρνητο αλλά οπλισμένο σκάφος. Ένας επιζών και ένας νεκρός στο καταστρεμμένο πλοίο. Συναρπαστική ιστορία μάχης, πειρατείας και θανάτου στο πέλαγος. Ο επιζών ναυτικός αρνείται να αποκαλύψει λεπτομέρειες. Μυστηριώδες αγαλματίδιο στην κατοχή του. Διεξάγονται ανακρίσεις. Το φορτηγό Βίτζιλαντ, της εταιρίας Μόρισον, που απέπλευσε από το Βαλπαρέζο, έφτασε σήμερα το πρωί στο λιμάνι Ντάρλινγκ ρυμουλκώντας το καταστρεμμένο, αλλά πλήρως οπλισμένο ατιμόπλοιο Αλχρι, από τη Νέα Ζηλανδία. Το Βίτζιλαντ εντόπισε το Αλέριτ στις 12 Απριλίου, σε γεωγραφικό πλάτος 34° 21' - γεωγραφικό μήκος 152° 17', με έναν επιζώντα και ένα νεκρό επί του

σκάφους. Το Βίτζιλαντ έφυγε από το Βαλπαρέζο στις 25 Μαρτίου και στις 2 Απριλίου είχε ξεφύγει κατά πολύ από την προκαθορισμένη πορεία του, λόγω των ισχυρών ανέμων και της θαλασσοταραχής που επικρατούσε. Στις 12 Απριλίου εντοπίστηκε το ναυάγιο. Το σκάφος φαινόταν εγκαταλειμμένο, αλλά βρέθηκαν σ' αυτό δυο άντρες, που ο ένας τους βρισκόταν σε κατάσταση παραληρήματος και ο άλλος ήταν ήδη νεκρός για περισσότερο από μια βδομάδα.

Ο επιζήσας κρατούσε σφιχτά ένα αποκρουστικό πέτρινο αγαματίδιο, άγνωστης προέλευσης, τριάντα πόντους ψηλό. Για το άγαλμα αυτό, η Βασιλική Ακαδημία του πανεπιστημίου του Σίντνεϊ και το μουσείο της οδού Κόλετζ δήλωσαν απόλυτη άγνοια. Ο επιζήσας ναυτικός ισχυρίζεται ότι το βρήκε σε μια από τις καμπίνες του πλοίου. Το άγαλμα στηρίζεται σε μια σκαλιστή ορθογώνια βάση. Ο ναυτικός που επέζησε, αφού ανέκτησε τις αισθήσεις του, διηγήθηκε μια εξαιρετικά μυστηριώδη ιστορία βίας και πειρατείας. Ονομάζεται Γκούσταβ Γιόχανσεν, είναι Νορβηγός και αρκετά έξυπνος και ήταν ο δεύτερος πλοίαρχος της δικάταρτης σκούνας Έμα που απέπλευσε από το Όκλαντ για το Καλάο στις 20 Φεβρουαρίου, με ενδεκαμελές πλήρωμα. Μια μεγάλη καταιγίδα την 1η Μαρτίου έριξε το Έμα εκτός πορείας. Στις 22 Μαρτίου, και σε συντεταγμένες γεωγραφικό πλάτος 49° 51', γεωγραφικό μήκος 128° 34', το Έμα συνάντησε το Α/χρτ, επανδρωμένο από ένα περίεργο και εγκληματικό πλήρωμα, που το αποτελούσαν κυρίως μιγάδες και ιθαγενείς Κανάκος. Ο πλοίαρχος του Έμα, ο καπετάνιος Κόλινς, έλαβε την απότομη και τελεσίδικη διαταγή να κάνει όπισθεν ολοταχώς και να μην πλησιάσει. Όταν αγνόησε τη διαταγή, το Αλέρτ, χωρίς καμιά άλλη προειδοποίηση, άνοιξε άγριο πυρ εναντίον της σκούνας, χρησιμοποιώντας τα βαριά μπρούντζινα κανόνια που αποτελούσαν μέρος του οπλισμού του.

Οι άντρες του Έμα δε δείλιασαν, και παρ' όλο που το δικάταρτο είχε ήδη αρχίσει να βυθίζεται από τα ρήγματα στην καρίνα, το πλήρωμά του κατάφερε να πλευρίσει το εχθρικό πλοίο και να πραγματοποιήσει 'ρεσάλτο'. Ακολούθησε μάχη σώμα με σώμα στο κατάστρωμα και οι άντρες του Έμα υποχρεώθηκαν να σκοτώσουν ολόκληρο το πλήρωμα του Αλέρτ που, αν και αδέξια, πολέμησε με αφάνταστη βαρβαρότητα — σχεδόν με απόγνωση. Τρεις άντρες από το πλήρωμα του Έμα, ανάμεσά τους και ο καπετάνιος και ο πρώτος ύπαρχος, ο Γκριν, σκοτώθηκαν στη μάχη. Οι υπόλοιποι οχτώ, κάτω από τις διαταγές του δεύτερου καπετάνιου, του Γιόχανσεν, κατέλαβαν το αιχμαλωτισμένο ατμόπλοιο και ακολούθησαν την προδιαγεγραμμένη πορεία του, για να διαπιστώσουν τους λόγους που οι άντρες του Αλέρτ τους απαγόρευαν να πλησιάσουν σε κάποιο συγκεκριμένο σημείο. Την άλλη μέρα έφτασαν και αποβιβάστηκαν σ' ένα μικρό νησί. Πρέπει να σημειωθεί ότι στις συγκεκριμένες συντεταγμένες δεν έχει καταγραφεί πουθενά τέτοιο νησί. Κι εκεί, με κάποιο μυστηριώδη

τρόπο, που ο Γιόχανσεν δεν εννοεί να εξηγήσει, άλλοι έξι από τους άντρες σκοτώθηκαν. Το μόνο που λέει ο Νορβηγός είναι ότι γκρεμίστηκαν σε κάποιο είδος πέτρινου χάσματος.

Πολύ αργότερα, ο ίδιος ο Γιόχανσεν, μαζί με το ναύτη που επέζησε, έφτασαν στο Αλέρτ και προσπάθησαν να επιστρέψουν, αλλά η φοβερή καταιγίδα της 2ας Απριλίου άφησε το πλοίο ακυβέρνητο. Από την ημερομηνία αυτή και μέχρι τη στιγμή της διάσωσής του, ο Νορβηγός ναυτικός δεν μπορεί να θυμηθεί σχεδόν τίποτα, ούτε καν το πότε ακριβώς εξέπνευσε ο Γουίλιαμ Μπράιντεν, ο τελευταίος από τους συντρόφους του. Τα αίτια του θανάτου του μένουν ανεξακριβωτα και αποδίδονται μάλλον σε δυνατό σοκ, ή σε πολυήμερη έκθεση στις καιρικές συνθήκες.

Βάσει στοιχείων που προέκυψαν από τις έρευνες, το Αλέρτ ήταν αρκετά γνωστό εμπορικό σκάφος σ' όλη την περιοχή, αν και η φήμη του κάθε άλλο παρά καλή ήταν. Το είχε στην ιδιοκτησία της μια μυστηριώδης ομάδα μιγάδων, που οι ντόπιοι τους έβλεπαν με μεγάλη περιέργεια εξαφανίζονται κάθε τόσο μέσα στα δάση για μυστικές συνελεύσεις. Το ατμόπλοιο είχε φύγει από το Ντιούντεν, πολύ βιαστικά, ακριβώς την ημέρα της μεγάλης θύελλας και του σεισμού της 1ης Μαρτίου. Ο ανταποκριτής μας από το Όκλαντ επισημαίνει ότι το Έμα και το πλήρωμά του έχαιραν μεγάλης εκτίμησης και ο πλοίαρχος Γιόχανσεν ήταν παντού γνωστός σαν σοβαρός και αξιόλογος άνθρωπος. Το ναυαρχείο έχει διατάξει έρευνες σχετικά με την υπόθεση και θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να πειστεί ο Γιόχανσεν να δώσει περισσότερες εξηγήσεις.

Αυτό ήταν όλο κι όλο το άρθρο, μαζί με την αποκρουστική φωτογραφία του ειδώλου, αλλά καταλαβαίνετε τι ανεμοστρόβιλο σκέψεων δημιούργησε μέσα στο μυαλό μου. Νέα στοιχεία για τη λατρεία του Κθούλου έβγαιναν στο φως, με την πρόσθετη γνώση ότι η θρησκεία ήταν διαδεδομένη τόσο στη θάλασσα, όσο και στην ξηρά. Γιατί το πλήρωμα του Αλέρτ είχε διατάξει το Έμα να οπισθοχωρήσει; Πού πήγαιναν αυτοί οι άντρες έχοντας στην κατοχή τους το αγαλματίδιο και ποιο ήταν το νησί που πάνω του είχαν χάσει τη ζωή τους έξι άντρες και για το οποίο ο Γιόχανσεν δεν άνοιγε το στόμα του; Τι είχε προκύψει από τις ανακρίσεις του ναυαρχείου και τι γνώριζαν στο Ντιούντεν, όπου είχε ναυτολογηθεί το Αλέρτ για τη Λατρεία;

Και, πάνω απ' όλα, τι κρυβόταν πίσω απ' αυτή την ολοφάνερα σημαδιακή σύμπτωση ημερομηνιών που με τόση προσοχή συγκέντρωνε ο θεός μου;

Ο σεισμός της 1ης Μαρτίου — μα, αν υπολογίσει κανείς σωστά τη διεθνή ώρα, συνέπιπτε με το σεισμό στην Πρόβιντενς στις 28 Φεβρουαρίου. Το Αλέρτ είχε φύγει από το Ντιούντεν, εκείνη ακριβώς την ημέρα, σαν σπρωγμένο από κάποιο ανεξήγητο κάλεσμα. Την ίδια στιγμή, στην αντίθετη άκρη του κόσμου, ποιητές και ζωγράφοι άρχισαν να βλέπουν παράξενα όνειρα, να οραματίζονται μια κυκλώπεια πόλη κι ένας νεαρός γλύπτης είχε πλάσει στον πηλό τη μορφή του Κθούλου. Στις 23 Μαρτίου, σ' ένα εντελώς άγνωστο νησί, είχαν πεθάνει έξι άντρες και την ίδια μέρα, οι καλλιτέχνες ένιωσαν μέσα στα όνειρά τους μια τρομαχτική ζωντάνια και πάγωσαν από τρόμο με την αίσθηση ενός τεράστιου, φρικιαστικού πλάσματος που τους καταδίωκε. Την ίδια μέρα ένας αρχιτέκτονας είχε χάσει τα λογικά του και ο Γουίλκοξ είχε πέσει ξαφνικά σε παραληρηματικό ντελίριο. Ακολούθησε η καταιγίδα της 2ας Απριλίου, την ημερομηνία δηλαδή που όλων τα όνειρα σταμάτησαν απότομα και που ο Γουίλκοξ συνήλθε ξαφνικά από το μυστηριώδη πυρετό του. Τι σχέση είχαν όλα αυτά με τους υπαινιγμούς του γερο-Κάστρο για τους Μεγάλους Αρχαίους και την επερχόμενη βασιλεία τους, τους αφοσιωμένους πιστούς τους και τη δύναμη που είχαν να χειρίζονται τα ανθρώπινα όνειρα; Μήπως φλερτάριζα επικίνδυνα με έννοιες που το μυαλό του ανθρώπου δεν ήταν πλασμένο για να συλλαμβάνει; Μα, αν ήταν έτσι, τότε οι έννοιες αυτές ήταν βασανιστικές για το πνεύμα μόνο, γιατί, με κάποιο μυστήριο τρόπο, στις 2 Απριλίου, κάθε τερατώδης απειλή για το μέλλον της ανθρωπότητας είχε πάψει να υπάρχει.

Πέρασα μια ολόκληρη μέρα στα γραφεία ταξιδιών και στα τηλεγραφεία και, το ίδιο βράδυ, αποχαιρέτησα το φίλο μου και μπήκα στο τρένο για το Σαν Φρανσίσκο. Σε λιγότερο από ένα μήνα είχα φτάσει στο Ντιούντεν, στη Νέα Ζηλανδία, όπου δυστυχώς ανακάλυψα ότι ελάχιστα πράγματα ήταν γνωστά για τα μέλη του πληρώματος, όσο κι αν ρώτησα κόσμο και ντόπιους που σύχναζαν στις ταβέρνες του λιμανιού. Τέτοιου είδους αποβράσματα ήταν συνηθισμένα σ' εκείνα τα μέρη και το μόνο που θυμούνταν οι κάτοικοι της περιοχής ήταν μια περίεργη εκδρομή των αντρών του Αλέρτ στο εσωτερικό του νησιού, απ' όπου ακούστηκαν χτυπήματα τυμπάνου και φάνηκαν κάτι αχνές ανταύγειες πυράς, μέσα από τους μακρινούς λόφους.

Στο Όκλαντ έμαθα πως ο κατάξανθος Γιόχανσεν είχε επιστρέψει από το ταξίδι με άσπρα μαλλιά και πως, λίγο αργότερα, είχε πουλήσει το σπιτάκι του στο λιμάνι και είχε φύγει μαζί με τη γυναίκα του για το Όσλο. Οι φίλοι του δεν είχαν καταφέρει να του αποσπάσουν τίποτα περισσότερο από τις Αρχές και το μόνο που μπορούσαν να κάνουν για μένα ήταν να μου δώσουν την καινούρια του διεύθυνση.

Πήγα στο Σίντνεϊ και μίλησα με πολλούς ναυτικούς, αλλά και με τους αξιωματικούς του ναυαρχείου. Είδα το Αλέρτ που τώρα είχε πουληθεί και συνέχιζε τα ταξίδια του, αγκυροβολημένο στον κόλπο του Σίντνεϊ, αλλά δεν κατάφερα να μαντέψω τίποτα από τον αιγιματικό του όγκο. Το αποκρουστικό αγαλματίδιο με το χταποδίσιο κεφάλι, το σώμα δράκοντα και τις μυτερές φτερούγες, ακουμπισμένο πάντοτε στο βάθρο με τα ιερογλυφικά, φυλασσόταν στο μουσείο του Χάιντ Παρκ. Το εξέτασα προσεκτικά και κατέληξα στο συμπέρασμα πως προερχόταν από την ίδια, εξαιρετικά άψογη τεχνική και πως ήταν εξίσου αρχαίο και φτιαγμένο από το ίδιο άγνωστο υλικό που τόσο είχε μπερδέψει τον επιθεωρητή Λεγκράς και τους επιστήμονες. Ο διευθυντής του μουσείου ομολόγησε ότι το είδωλο κόντευε να τρελάνει τους γεωλόγους, που ισχυρίζονταν ότι πουθενά σ' όλη τη γη δεν μπορεί να υπάρχει τέτοιας μορφής ύλη. Μετά θυμήθηκα τον Κάστρο και τους Μεγάλους Αρχαίους κι ανατρίχιασα: «Γιατί κι Εκείνοι είχαν έρθει από τ' Αστρα, φέρνοντας μαζί τους τις εικόνες και τα είδωλά τους».

Συγκλονισμένος από μια πνευματική υπερένταση που ποτέ δε θα πίστευα πως ήμουν ικανός να νιώσω, αποφάσισα να επισκεφθώ τον Γκούσταβ Γιόχανσεν στο Όσλο. Έφυγα για το Λονδίνο και, φτάνοντας εκεί, αποβιβάστηκα στο πρώτο πλοίο που έφευγε για την πρωτεύουσα της Νορβηγίας. Μια κρύα, φθινοπωρινή μέρα, έφτασα στο λιμάνι του.

Το σπίτι του Γιόχανσεν βρισκόταν στην παλιά πόλη, την πόλη του βασιλιά Χάρλντ Χααρντάντα, τον οικισμό που κράτησε στο πέρασμα των αιώνων ανέπαφο το όνομα «Όσλο» ενώ η πόλη που τον τριγύριζε προσπαθούσε να επιμείνει στο επίκτητο όνομα «Χριστιανία». Έφτασα με ταξί και με τους χτύπους της καρδιάς μου να δυναμώνουν, χτύπησα την πόρτα ενός παμπάλαιου αλλά πεντακάθαρου σπιτιού με ασβεστωμένη πρόσοψη. Μια θλιμμένη μαυροφορούσα ήρθε να μου ανοίξει, πληροφορώντας με, προς τέραστια απογοήτευσή μου, με σπασμένα αγγλικά, ότι ο Γκούσταβ Γιόχανσεν δεν υπήρχε πια.

Δεν έζησε πολύ μετά την επιστροφή του, μου είπε η γυναίκα του. Τα γεγονότα του ναυαγίου του 1925 τον είχαν τσακίσει. Σ' εκείνη την ίδια δεν είχε εκμυστηρευτεί τίποτα περισσότερο απ' όσα είχε πει και σ' όλους τους άλλους, αλλά είχε αφήσει ένα μεγάλο χειρόγραφο «τεχνικών λεπτομερειών», γραμμένο στα αγγλικά, προφανώς σε μια προσπάθεια να προστατέψει τη γυναίκα του από τον κίνδυνο να το διαβάσει, έστω κι από περιέργεια. Ο Γιόχανσεν έκανε τον περίπατο του σ' ένα στενό δρομάκι κοντά στις αποβάθρες όταν ξαφνικά, ένα χοντρό μάτσο χαρτιά που έπεσαν από μια σοφίτα, τον έριξε κάτω. Δυο ναύτες έτρεξαν να τον βοηθήσουν να σηκωθεί, αλλά ήταν ήδη νεκρός πριν

φτάσει το ασθενοφόρο. Οι γιατροί απέδωσαν το θάνατο του σε κάποια καρδιακή ανεπάρκεια και στις κακουχίες που τον είχαν καταβάλει.

Ακούγοντας τη γυναίκα, αισθάνθηκα να με σφίγγει σαν μέγκενη ο τυφλός τρόμος που ξέρω πως δε θα μ' αφήσει ποτέ πια να ψυχάσω, μέχρι να κλείσω κι εγώ τα μάτια μου για πάντα, είτε φυσιολογικά, είτε από κάποιο «ατύχημα». Έπεισα τη χήρα πως το επάγγελμά μου μου έδινε το δικαίωμα να εξετάσω τις «τεχνικές λεπτομέρειες» που ανέφερε ο άντρας της, πήρα το χειρόγραφο και άρχισα να το διαβάζω στο πλοίο που με γύρισε στο Λονδίνο.

Ήταν απλοϊκό και μπερδεμένο — μια προσπάθεια ενός αγράμματου ναύτη να κρατήσει ένα «post facto» ημερολόγιο, αφηγούμενος, μέρα με τη μέρα, τα γεγονότα του τελευταίου, μοιραίου ταξιδιού του. Δε θα προσπαθήσω να το αντιγράψω εδώ, αλλά θα μεταφέρω τα βασικά του σημεία, για να σας εξηγήσω το γιατί, ύστερα από λίγο, ο θόρυβος των κυμάτων πάνω στο πλοίο μου έγινε τόσο ανυπόφορος που αναγκάστηκα να φράξω τ' αυτιά μου με βαμβάκι.

Ο Γιόχανσεν, δόξα τω Θεώ, δεν τα έμαθε όλα, παρ' όλο που τελικά είδε και την πόλη και το Όν, εγώ όμως ποτέ ξανά δε θα κοιμηθώ γαλήνια, μια που πάντα θα στοιχειώνει το νου μου η σκέψη της φρίκης που караδοκεί αδιάκοπα, έξω από τη ζωή, το χρόνο και το Διάστημα. Ποτέ δε θα πάψω να τρέμω στην ιδέα των ασύλληπτων τεράτων που ήρθαν από τους αρχαίους πλανήτες και τώρα κοιμούνται στα βάθη των ωκεανών, που βασιλεύουν στις καρδιές των πιστών μιας ακατονόμαστης θρησκείας, των πιστών που είναι έτοιμοι να ελευθερώσουν τους δαίμονες και να τους αμολήσουν ανελέητα στον κόσμο, τη στιγμή του επόμενου σεισμού, τη στιγμή που η πόλη τους θα αναδυθεί από τα βάραθρα στο φως του ήλιου.

Το ταξίδι του Γιόχανσεν άρχισε έτσι όπως ο ίδιος το περιέγραψε στην ανάκριση. Το Έμα, πλησίστιο, είχε φύγει από το Όκλαντ στις 20 Φεβρουαρίου και είχε δοκιμαστεί σκληρά από τον υποθαλάσσιο σεισμό που την ίδια ακριβώς στιγμή είχε προκαλέσει τα περίεργα όνειρα σε ανθρώπους χιλιάδες μίλια μακριά. Όταν τελικά ανέκτησε τον έλεγχο του, το Έμα συνέχισε το ταξίδι του ως τις 22 Μαρτίου που συνάντησε το Αλέρτ. Στο χειρόγραφο του πλοιάρχου μπορούσα να διακρίνω την πίκρα και την οργή για το βομβαρδισμό και την καταστροφή του Έμα και τη σιχασιά και την απηλία του για τα ανθρωπόμορφα κτήνη που αποτελούσαν το πλήρωμα του ατμόπλοιου. Είχαν πάνω τους κάτι τόσο αποκρουστικό, που, στον ίδιο και τους συντρόφους του, η εξόντωση αυτών των πλασμάτων φαινόταν σχεδόν σαν ιερό καθήκον, κι ο Γιόχανσεν εκφράζει την αγανάκτησή του για την κατηγορία

της βαναυσότητας που βάρυνε εκείνον και τους συντρόφους του, στη διάρκεια των ανακρίσεων. Όταν πια κατέλαβαν το Α)*έρτ και κάτω από τις διαταγές του Γιόχανσεν προχώρησαν μπροστά, από καθαρή περιέργεια, οι άντρες αντίκρισαν μια γιγαντιαία πέτρινη κολόνα που ορθωνόταν από τα βάθη της θάλασσας και, αμέσως μετά, έφτασαν στην ακτή ενός νησιού που θα 'λεγε κανείς πως ήταν φτιαγμένο από όζουσα λάσπη. Στο νησί υπήρχαν κυκλώπεια κτίρια — που δε θα μπορούσε να είναι τίποτα άλλο από την ίδια την υπέρτατη φρίκη της γης, την εφιαλτική Ρ'λγιέχ, την πόλη των πτωμάτων, που χτίστηκε πριν από τη γέννηση των αιώνων, από τα γιγαντιαία, φρικιαστικά τέρατα που ήρθαν από τους μαύρους μακρινούς αστέρες. Εκεί κειτόταν ο Μεγάλος Κθούλου και οι ορδές των ομοίων του, βαθιά θαμμένοι σε πράσινους γλοιώδεις τάφους, στέλνοντας επιτέλους, ύστερα από αμέτρητες χιλιετίες, τα μηνύματά τους. Τα ίδια μηνύματα που τρύπωσαν στα όνειρα των ευαίσθητων ανθρώπων, το ίδιο κάλεσμα που, σαν αυτοκρατορική διαταγή, τραβούσε τους πιστούς σ' ένα εφιαλτικό προσκύνημα παλιννόστησης. Τίποτα απ' όλα αυτά δε θα μπορούσε να υποψιαστεί ο Γιόχανσεν, κι όμως, τα είδε. Όλα.

Υποθέτω πως το μοναδικό κτίσμα που ορθώθηκε σ' όλο του το μεγαλείο ήταν ο απαίσιος μονόλιθος όπου κατοικούσε ο Μεγάλος Κθούλου. Κάθε φορά που σκέφτομαι την έκταση των όσων ακόμα βρίσκονται εκεί κάτω, θέλω να βάλω αμέσως τέρμα στη δυστυχημένη ζωή μου. Ο Γιόχανσεν και οι σύντροφοι του, εκστατικοί μπροστά στο τρομαχτικό μεγαλείο της γλοιώδους αυτής Βαβυλώνας, θα πρέπει να μάντεψαν αμέσως πως το θέαμα που αντίκριζαν δεν πρέπει ν' ανήκε ούτε σε τούτον ούτε και σε κάποιον άλλο υγιή πλανήτη. Σε κάθε γραμμή, κάθε λέξη του χειρογράφου, αντικατοπτριζόταν το δέος και ο τρόμος μπροστά στους γιγαντιαίους μονόλιθους, το ιλιγγιώδες ύψος του πέτρινου πύργου και την ανατριχιαστική ομοιότητα των κολοσσιαίων αγαλμάτων και των σκαλισμάτων του νησιού με το παράξενο είδωλο που βρέθηκε σ' ένα είδος βωμού, μέσα στο Αλέρτ.

Χωρίς ποτέ στη ζωή του να έχει την παραμικρή ιδέα του τι σημαίνει φουτουρισμός, ο Γιόχανσεν έδωσε μια πλήρη περιγραφή του, μεταδίδοντας τις εντυπώσεις του από τη μισοβυθισμένη πόλη. Αντί να μιλήσει για συγκεκριμένα σχήματα ή κτίρια, επέμενε στην εικόνα ενός ανακατέματος από αφύσικες τεράστιες γωνίες και κεκλιμένες πέτρινες επιφάνειες, τόσο μεγάλες που αποκλειόταν να προορίζονται για οποιαδήποτε γήινη λειτουργία, και φορτωμένες αποκρουστικές εικόνες και ιερογλυφικά. Αναφέρομαι στις «γωνίες» γιατί μου θύμισαν αμέσως αυτό που μου είχε πει ο Γουίλκοξ, εξηγώντας τα όνειρά του: είχε μιλήσει για λάθος γεωμετρία, ανώμαλη, μη-ευκλείδεια, που αναφερόταν σε διαστάσεις και σφαίρες εντελώς ξένες σε μας. Και τώρα, ένας αμόρφωτος ναύτης κατέληγε στα ίδια συμπεράσματα, αντικρίζοντας την τρομαχτική πραγματικότητα.

Ο Γιόχανσεν με τους συντρόφους του αποβιβάστηκαν σε μια λασπερή παραλία στην άκρη της νεκρόπολης κι αποφάσισαν να σκαρφλώσουν τους τεράστιους και γλιστερούς ογκόλιθους που σχημάτιζαν ένα είδος σκάλας, υπερβολικά τεράστιας για να έχει φτιαχτεί από θνητούς, ή για χρήση από θνητούς. Ακόμα κι ο ήλιος έβγαζε μια λάμψη διεστραμμένη, καθώς το φως του αντανακλούνταν και φιλτραριζόταν μέσα στους μολυσμένους όγκους που αναδύονταν από τον ωκεανό. Απειλή και τρόμος πλανιόνταν στον αέρα, γύρω από τα λίθινα κατασκευάσματα με τις τρελές γωνίες και καμπύλες, επιφάνειες που η ανθρώπινη ματιά τις έβλεπε σαν κυρτές και μια στιγμή αργότερα τις αντιλαμβανόταν σαν κοίλες.

Είχαν αντικρίσει μέχρι τώρα μονάχα βράχια, γλοιώδη λάσπη και φύκια κι όμως αυτά και μόνο ήταν αρκετά για να τους τρομάξουν. Ο καθένας τους συνέχιζε την εξερεύνηση παρακινούμενος από το φόβο της κοροϊδίας των άλλων και με μισή καρδιά συμφώνησαν όλοι να προχωρήσουν, ψάχνοντας — μάταια, όπως αποδείχτηκε — για κάποιο αναμνηστικό αντικείμενο που να μπορούν να πάρουν μαζί τους.

Ο Ροντρίγκεζ, ο Πορτογάλος, σκαρφάλωσε στους πρόποδες του ογκόλιθου και φώναξε στους από κάτω τι ανακάλυψε. Τον ακολούθησαν και οι υπόλοιποι, αντικρίζοντας με περιέργεια την τιτάνια σκαλιστή πόρτα, με το γνωστό πια γι* αυτούς κεφαλόποδο είδωλο στο κέντρο της. Κατάλαβαν πως επρόκειτο περί πύλης από τα ιερογλυφικά στην κορυφή της, το κατώφλι και τις λαβές της, αλλά τους ήταν αδύνατο να συμφωνήσουν αν ήταν κανονική πόρτα, που άνοιγε προς τα έξω, ή συρόμενη, παράλληλη προς τον πύργο. Όπως θα 'λεγε κι ο Γουίλκοξ, ήταν γεωμετρικά λάθος. Δεν μπορούσε κανείς να είναι σίγουρος αν το έδαφος και η θάλασσα ήταν πράγματι οριζόντια σε σχέση με τη θεόρατη στήλη, κι έτσι η κάθε θέση φαινόταν ν' αλλάζει κάθε δευτερόλεπτο.

Ο Μπράιντεν άρχισε να σπρώχνει τους ογκόλιθους που σχημάτιζαν την πύλη, χωρίς αποτέλεσμα. Έπειτα ο Ντόνοβαν άπλωσε τα χέρια του κι άρχισε σιγά σιγά να νιώθει τις άκρες, αγγίζοντας ξεχωριστά κάθε σημείο. Σκαρφάλωσε πάρα πολύ ψηλά, καλύπτοντας όσο μπορούσε τη λίθινη επιφάνεια — αν βέβαια στ' αλήθεια σκαρφάλωνε και δε σερνόταν με την κοιλιά, αφήνοντας τους υπόλοιπους ν' αναρωτιούνται πώς γίνεται να υπάρχει στον κόσμο τόσο μεγάλη πύλη. Κι έπειτα, αργά και απαλά, η πόρτα άρχισε να οπισθοχωρεί ψηλά στην κορυφή και αντιλήφθηκαν πως στην πραγματικότητα ήταν κρεμαστή, αλλά προς τα μέσα.

Ο Ντόνοβαν γλίστρησε — ή ανέβηκε; — στις τεράστιες λαβές και ξαναβρήκε τους συντρόφους του. Οι άντρες του Έμα απέμειναν να παρακολουθούν έντρομοι την πύλη, καθώς υποχωρούσε. Μέσα σ' αυτή την πρισματική παραμόρφωση, τους φάνηκε πως κινιόταν απότομα κι ανώμαλα, κάπως διαγώνια, διαστρέφοντας όλους τους γνωστούς κανόνες της ύλης και της προοπτικής.

Πίσω από το άνοιγμα φαινόταν μαύρο σκοτάδι, τόσο μαύρο που ήταν σαν συμπαγές. Πράγματι, το σκοτεινό κενό ανέδιδε μια αίσθηση παρουσίας, γιατί τμήματα των εσωτερικών τοιχωμάτων που θα 'πρεπε λογικά να έχουν φανεί έμεναν ακόμα κρυμμένα. Και σ' αλήθεια υπήρχε μια παρουσία, κάτι σαν μαύρος καπνός· το Ον προχωρούσε μπροστά, λεύτερο τώρα από μια φυλακή που το κρατούσε έγκλειστο αμέτρητους αιώνες, σκοτεινιάζοντας τον ίδιο τον ήλιο καθώς έβγαινε ορμητικά, τεντώνοντας προς το μαύρο ουρανό τις μεμβράνες από τις φτερούγες του.

Η δυσωδία που ερχόταν από το άνοιγμα ήταν ανυπόφορη κι έπειτα από λίγο ο Χόκινς άκουσε έναν απαίσιο γλιτσερό ήχο να φτάνει μέσα από το χάσμα. Όλοι σταμάτησαν ν' αφουγκραστούν κι ήταν ακόμα στην ίδια θέση όταν το Ον εμφανίστηκε μπροστά τους, σπρώχνοντας το ζελατινώδη όγκο του μέσα από το μαύρο άνοιγμα της πύλης και βγαίνοντας ολόκληρο στο βαρύ αέρα της δηλητηριασμένης τρελής πόλης του.

Ο κακομοίρης ο Γιόχανσεν σχεδόν ούτε την πένα δεν μπορεί να σύρει στο χαρτί καθώς συνεχίζει την περιγραφή του. Από τους έξι άντρες που πέθαναν πάνω στο νησί, οι δυο, όπως πιστεύει, έμειναν στον τόπο από καθαρό τρόμο μπροστά στο καταραμένο θέαμα. Το Ον ήταν έξω από κάθε περιγραφή, γιατί πώς να' περιγράψει κανείς στη φτωχή ανθρώπινη γλώσσα μια τέτοια μνημειώδη μάζα αβυσσαλέας παράνοιας, μια τέτοια διαστροφή κάθε νόμου της ύλης, των δυνάμεων, ακόμα και της κοσμικής τάξης. Ένα βουνό που προχωρούσε παραπατώντας. Θεέ μου, ήταν τώρα απολύτως φυσικό να τρελάθηκε την ίδια στιγμή ένας απολύτως υγιής και προσγειωμένος αρχιτέκτονας και να γλίστρησε στα βάραθρα του ντελίριου ο φτωχός Γουίλκοξ τη στιγμή που η τηλεπάθειά τους τους μετέδιδε μια τέτοια εικόνα. Το Ον των Ειδώλων, το πρασινόμαυρο, κολλώδες σπέρμα των πλανητών, είχε εγερθεί και διεκδικούσε όσα του ανήκαν. Τ' αστέρια είχαν γυρίσει στη σωστή τους θέση κι αυτό που με τις τελετουργίες της δεν είχε καταφέρει μια ολόκληρη κρυφή λατρεία, το κατάφερε κατά λάθος μια ομάδα από αθώους ναυτικούς. Μετά από δέσμες εκατομμυρίων ετών, ο μεγάλος Κθούλου ήταν ελεύθερος ξανά, αχόρταγα πεινασμένος για απολαύσεις.

Τρεις άντρες αρπάχτηκαν από τα τεράστια, πλαδαρά νύχια πριν οποιοσδήποτε τολμήσει να κάνει βήμα. Ο Θεός ν' αναπαύσει την ψυχή τους, αν υπάρχει ανάπαυση στο σύμπαν. Ο Ντόνοβαν, ο Γκερέρα και ο Άνγκστρομ. Καθώς οι υπόλοιποι, διασχίζοντας ατέλειωτους γλιστερούς δρόμους, προσπαθούσαν να φτάσουν στο πλοίο, ο Πάρκερ γλίστρησε κι εξαφανίστηκε κι ο Γιόχανσεν θα μπορούσε να ορκιστεί πως, κυριολεκτικά, τον κατάπιε ένα κτίριο που ένα δευτερόλεπτο πριν δε βρισκόταν σ' αυτή τη θέση. Ο άτυχος ναυτικός χάθηκε μέσα σε μια γωνία που τη μια στιγμή ήταν αμβλεία και την επόμενη οξεία. Τελικά, μονάχα ο Μπράιντεν κι ο Γιόχανσεν έφτασαν μέχρι τη βάρκα τους, κωπηλατώντας απελπισμένα μέχρι το πλοίο, τη στιγμή που το γιγάντιο τέρας κατηφόριζε τη λίθινη σκάλα και στεκόταν, σαν διστακτικό, στην άκρη της θάλασσας.

Ευτυχώς ο ατμός δεν είχε χάσει την πίεσή του, παρά το γεγονός ότι δεν είχε μείνει κανείς στο σκάφος, και ύστερα από λίγες στιγμές αγωνιώδους προσπάθειας τροχών και μηχανών, το Αλέρτ ξεκινούσε. Πολύ αργά, μέσα στη φρίκη της απερίγραπτης σκηνής, άρχισε ν' απομακρύνεται, παφλάζοντας στα μαύρα νερά, ενώ στην ξηρά, στην έρημη αυτή ακτή που δεν αποτελούσε τμήμα της γης, το Ον των μακρινών άστρων βρυχιόταν και ούρλιαζε όπως κάποτε ο Πολύφημος καταριόταν το φευγάτο πλοίο του Οδυσσέα. Κι έπειτα, αγριεμένος περισσότερο κι από το μυθολογικό Κύκλωπα, ο Μεγάλος Κθούλου γλίστρησε το λιπαρό του όγκο μέσα στο νερό και ρίχτηκε στο κυνήγι με φοβερές κινήσεις των μελών του, που ξεσήκωναν τα κύματα της θάλασσας. Ο Μπράιντεν γύρισε να κοιτάξει προς τα πίσω κι εκείνη ακριβώς τη στιγμή έχασε τα λογικά του, ξεσπώντας σε παρανοϊκά γέλια, μέχρι που μια νύχτα, ενώ ο Γιόχανσεν παραληρούσε μόνος, τον βρήκε ο θάνατος στην καμπίνα του.

Ο Γιόχανσεν όμως δεν είχε ακόμα παραιτηθεί. Ήξερε πως ο ατμός δεν είχε φτάσει ακόμα στο σημείο υψηλής πίεσης και πως το Ον δε θ' αργούσε να τους φτάσει, κι έτσι πήρε την απόφασή του, απόφαση απόγνωσης. Ανέβασε τις μηχανές στο τέρμα, έτρεξε σαν αστραπή στο κατάστρωμα και γύρισε το πλοίο στην όπισθεν. Ένας φοβερός θόρυβος αφρών και μηχανής ακολούθησε, ο ατμός ανέβαινε όλο και περισσότερο, κι ο γενναίος Νορβηγός οδήγησε το πλοίο ίσια επάνω στο ζελατινώδες τέρας, που έβγαινε πάνω από τα νερά, πάνω από τα βρόμικα κύματα, σαν κατάρτι μιας δαιμονικής γαλέρας. Το απαίσιο χταποδίσιο κεφάλι με τα ζαρωμένα πλοκάμια ακούμπησε σχεδόν το πρωραίο άκρο του γεροφτιαγμένου σκάφους, αλλά ο Γιόχανσεν, σταθερός, συνέχισε την επίθεση.

Ακούστηκε ένα φριχτό σκάσιμο, σαν να είχε τιναχτεί κάποια πυώδης κύστη, μια γλιστερή ανδία σαν σαπισμένου ψαριού, μια βρόμα από χίλιους ανοιγμένους τάφους κι ένας ήχος

που ο Γιόχανσεν δεν μπορούσε να τον περιγράψει στο χαρτί. Για μια στιγμή το πλοίο πνίγηκε μέσα σ' ένα εκτυφλωτικό πράσινο νέφος από αναβράζοντα οξέα κι έπειτα το μόνο που απέμεινε ήταν ένας δηλητηριώδης αφρός που έβγαζε ατμούς, όταν — Θεέ μεγαλοδύναμη — ο Γιόχανσεν είδε, μέσα απ' αυτή τη σκόρπια, ζελατινώδη ουσία, το Ον να ανασυντίθεται στην απαίσια, προηγούμενη μορφή του, ενώ η απόσταση που το χώριζε από το ατμόπλοιο, που είχε πια αναπτύξει το μέγιστο των μηχανών του, μεγάλωνε κάθε δευτερόλεπτο.

Αυτό ήταν όλο. Ύστερα, ο Γιόχανσεν το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να κοιτάζει σαν χαμένος το είδωλο μέσα στις καμπίνες και να φροντίζει για την τροφή τη δική του και του παρανοϊκού που ξεσπούσε σε γέλια δίπλα του. Δεν προσπάθησε να βάλει το σκάφος σε κάποια συγκεκριμένη πορεία μετά την απελπισμένη φυγή του, γιατί όλη αυτή η περιπέτεια είχε πάρει κάτι από τη γενναία του ψυχή. Στις 2 Απριλίου ήρθε η καταιγίδα και μαζί της τα σύννεφα που σκοτείνιασαν το μυαλό του. Στο χειρόγραφο του υπάρχει μια αίσθηση, σαν υπερφυσικός θρήνος πάνω από τα χάσματα της αιωνιότητας, μια ζάλη, σαν τρελό ταξίδι στην ουρά ενός κομήτη που διασχίζει τα σύμπαντα, σαν αβυσσαλέα τινάγματα από τις αβύσσους στο φεγγάρι κι από το φεγγάρι βαθιά στις αβύσσους, κι όλα του τα οράματα διατρέχονταν από την εκμηδενιστική παρουσία των τερατόμορφων Μεγάλων Αρχαίων και των νυχτεριδόφτερων πράσινων στοιχειών της κόλασης.

Μέσα στη μέση του ονείρου τον βρήκε η σωτηρία, το Βίτζιλαντ, το ναυαρχείο, οι δρόμοι του Ντιούντεν και το μακρύ ταξίδι πίσω στο παλιό του σπίτι στη Νορβηγία. Σε κανέναν δεν μπορούσε να μιλήσει, θα τον έπαιρναν σίγουρα για τρελό. Θα προσπαθούσε να μεταφέρει την εμπειρία του στο χαρτί, πριν τον βρει ο θάνατος, αλλά ακόμα κι η γυναίκα του δεν έπρεπε να καταλάβει τίποτα. Θα καλωσόριζε το θάνατο σαν δώρο, φτάνει να μπορούσε να του σβήσει για πάντα τις μνήμες.

Αυτό ήταν το ντοκουμέντο που διάβασα και που τώρα το 'χω φυλάξει στο μεταλλικό κουτί με την ανάγλυφη πλάκα και τις υπόλοιπες σημειώσεις του καθηγητή Ανγκελ. Μέσα στο ίδιο κουτί θα κλειδώσω κι αυτή την αφήγηση, αυτή την τρομερά σκληρή δοκιμασία της πνευματικής μου διαύγειας, που μέσα της συνδέονται γεγονότα που ελπίζω ότι ποτέ κανείς δε θα μπορέσει να συνδέσει ξανά. Είδα την ανείπωτη φρίκη, τη χειρότερη που μπορεί να υπάρξει στον κόσμο, κι ακόμα κι οι ουρανοί του καλοκαιριού και τα λουλούδια της άνοιξης θα 'ναι για μένα από δω και μπρος σκέτο δηλητήριο. Δε νομίζω όμως ότι θα ζήσω πολύ. Θα φύγω, όπως ο θεός μου, όπως ο δύστυχος ο Γιόχανσεν. Ξέρω ήδη πολλά και η Λατρεία υπάρχει πάντα.

Ο Κθούλου ζει, φαντάζομαι, κι αυτός, καλά κλεισμένος μέσα στον πέτρινο τάφο που τον κράτησε κλεισμένο τόσους και τόσους αιώνες, από τότε που κι ο ήλιος ακόμα ήταν νέος. Η καταραμένη πόλη του έχει σίγουρα βυθιστεί πίσω στα βάθη του ωκεανού, γιατί το Βίτζιλαντ πέρασε ανενόχλητο από την ίδια ακριβώς περιοχή μετά τη θύελλα του Απρίλη. Οι ιερείς του πάντως, πάνω στη γη, υπάρχουν πάντα, ουρλιάζουν, αλαλάζουν και σφάζουν αθώους, χορεύοντας γύρω από μονόλιθους με είδωλα στην κορυφή τους, σε μακρινά κι ερημικά μέρη σ' όλο τον κόσμο. Ο Κθούλου θα πρέπει να παγιδεύτηκε μέσα στον τεράστιο τάφο του, καθώς η πόλη βυθιζόταν, γιατί αλλιώς σήμερα ο κόσμος θα ούρλιαζε τυφλός από μανία και τρόμο. Ποιος μπορεί να γνωρίζει το τέλος; Ό,τι ανυψώθηκε μπορεί να βυθίστηκε, αλλά ό,τι βυθίστηκε μπορεί να υψωθεί και πάλι. Πάνω από τις εύθραυστες ανθρώπινες πόλεις πλανιέται η φθορά, ενώ η φρίκη κοιμάται και περιμένει στις σκοτεινές αβύσσους. Θα 'ρθει ο καιρός — αλλά δε θέλω να το σκέφτομαι, δεν πρέπει να το σκέφτομαι. Μόνο να προσευχηθώ, αν τελικά δεν καταφέρω να επιζήσω, οι κληρονόμοι μου να βάλουν τη φρόνηση πριν από την τόλμη και να φροντίσουν έτσι που κανένα ξένο μάτι να μην πέσει σ' αυτό το χειρόγραφο.